

LEGE NACHTEN

Francis Algoet

Roman

DEEL EEN

De Nacht

Antwerpen, eind oktober 2025

Hoofdstuk 1

Het Sint-Jansplein lag er verlaten bij, alsof het door de tijd was vergeten. De regen had een glinsterende film op de kasseien achtergelaten; het oranje licht van de natriumlampen maakte van het plein geen toevlucht, maar een wachtruimte. Deze nacht zou Wim De Gier niet alleen klanten vervoeren. Ze zou hem terugbrengen naar alles waarvoor hij al jaren omreed.

Er was geen enkel teken van menselijk leven. Het was het diepst van de nacht, een uur waarin zelfs de katten zich schuilhielden. De stad leek in een diepe slaap verzonken. Iedereen, behalve hij.

Wim zat eenzaam en verloren op de hoek van het plein, ineen gedoken in de vertrouwde cocon van zijn taxi. De verwarming loeide, zoals altijd. Het was een ingesleten gewoonte, bijna een troostend ritueel — een poging om de kou die tot in zijn botten leek te kruipen te verdrijven, in een stad die met de dag kil en ongenaakbaar leek te worden. Zijn oogleden voelden loodzwaar, alsof de hele nacht zich als een fysieke last op zijn schouders had genesteld. Hij probeerde de opkomende slaap te verdrijven met flarden van gedachten, willekeurige herinneringen en fantasieën, maar hoe harder hij vocht, hoe steviger de slaap hem omarmde, als armen die niet loslieten.

Hij draaide zich moeizaam om naar het zijraam, dat beslagen was door zijn adem. Een dunne, mistige sluier onttrok de buitenwereld aan zijn blik, een wereld die sowieso al in een verstilde leegte gehuld was. Elke nacht herhaalde dit tafereel zich, met de precisie van een klokwerk. Dit was het uur van de absolute stilte, de onvermijdelijke anticlimax na de hectiek van de avondspits. Het moment waarop alle activiteit tot een pijnlijke stilstand kwam, waarbij de overbodigheid van zijn aanwezigheid zich pijnlijk stil manifesteerde.

Na de stroom van elegante, gehaaste lichamen die hij naar hun warme thuis had gebracht — mensen die hun werkdag achter zich hadden gelaten, sommigen uit pure gemakzucht, anderen gedreven door noodzaak — was er nu niets meer. Geen beweging, geen geluid dat de oorverdovende stilte kon verbreken. Enkel de allesomvattende leegte.

De cafés rondom het plein, die overdag bruisten van leven en geluid, stonden er nu verlaten en donker bij. De gesloten luiken waren als dichtgeklemden ogen, weigerende getuigen van een nacht die niemand meer wilde zien.

Wim had zijn stoel zo ver mogelijk naar achteren geschoven, zijn rugleuning tot op de achterbank laten zakken, zijn spiegels nauwgezet afgesteld, alsof hij zich in een geïmproviseerde wachttorens bevond — alert op elk teken van leven in de uitgestorven straten. Maar er bewoog niets. Zelfs de madonna met kind, hoog op de hoek van een gevel recht tegenover hem, stond er onverstoord bij. Het leek alsof zelfs zij, gebeiteld in steen, vermoeid was geworden van het eeuwige waken.

Het kind in haar armen straalde een onbevengde zelfverzekerdheid uit, onaangestast door de vergankelijkheid die het omringde. Maar de moeder zelf, glinsterend door de regen, keek met een onpeilbare, dode blik omhoog naar de troebele hemel. Ze leek een stille pijn uit te stralen, een verdriet dat zich door de jaren en generaties heen had opgestapeld. Verweerd door het harde leven in deze buurt, getekend door de constante vervuiling en het doordringende roestbruine licht dat haar elke nacht opnieuw omhulde, stond ze daar als een vergeten baken, blind geworden door alles wat ze had moeten aanschouwen. Zelfs de hemel boven haar was onheilspellend troebel — geen helder zwart, geen troostend grijs, maar een ondefinieerbare, vieze kleur die als een glazen stomp over de stad leek te liggen.

Overdag voelde de atmosfeer nauwelijks anders. Het was alsof de lucht hier permanent verzadigd was met de muffe geur van oude rook, doordrenkt met het zweet en de stille wanhoop van een stad die zichzelf al lang niet meer leek te herkennen. De Madonna torende boven dit alles uit, alsof ze de collectieve last van de buurt had geabsorbeerd en gedragen. Alsof ze in stilte smeekte om een aanraking, een vluchtig gebaar van troost. Maar niemand scheen haar stille roep te horen. Ze was immers slechts steen, niet meer dan dat. En elke dag brokkelde ze een klein beetje verder af, onzichtbaar voor de haastige blikken van de voorbijgangers.

Wim wachtte met een stoïcijns geduld dat hij in al die jaren had aangeleerd, als een vaardigheid die niet aangeboren maar verworven was, langzaam en met pijn. Zijn vermoeide ogen scanden de verlaten straten rondom het plein, op zoek naar een potentiële klant. Hij wierp afwisselend blikken in zijn binnenspiegel, zijn buitenspiegel en zijwaarts. Er mocht niemand onopgemerkt passeren in deze stille uren.

Hij kende dit plein door en door, als de palm van zijn hand. Elke straatsteen had hij honderden keren gezien, elk café kende hij bij naam, inclusief de verhalen die

zich achter hun gesloten deuren afspeelden. Hij wist wie hier overdag voorbijkwam: de dokwerkers met hun geharde handen, de zeemannen met hun verre blik, de bedienden met hun gehaaste tred. Mannen met een fysieke arbeid achter de rug, altijd onderweg, hun blikken leeg en gericht op niets specifiek. Alleen maar door, altijd maar door naar hun volgende bestemming.

's Avonds keerden sommigen terug naar dit plein, maar in een andere gedaante. Dan werd hun zuurverdiende geld over de bar gegooit in één van de vele cafés. Dan werd er luidruchtig gedronken, geroepen, gelachen, gevochten en uit volle borst gezongen. De zeemannen probeerden hun heimwee te verdrinken in goedkope whisky en in de vluchtige omhelzingen van meisjes die de ernst van het bestaan niet al te nauw namen.

De volgende ochtend zag je de overblijfselen van die nachtelijke uitpattingen. Wankelende figuren, als schimmen die verdwaald waren geraakt tussen de vroege forenzen. Het leek alsof ze waren blijven hangen in de nasleep van een plaatselijke storm. Het was geen fraai gezicht, maar het hoorde bij het leven rondom het Sint-Jansplein. Toch voelde deze specifieke nacht anders aan. Het was de overgang van een luie zondag naar een onverbiddelijke maandag — dan viel zelfs hier, in dit bruisende hart van de nachtelijke activiteiten, het doek. Het geld was opgeraakt, de lichamelijke genoegdoening was verdwenen, de roes van de drank was uitgewerkt. Dan restte er enkel nog de naakte leegte.

Wim veegde een paar zweetdruppels van zijn voorhoofd en draaide de verwarming een stuk lager. Buiten daalde de temperatuur gevaarlijk dicht bij het vriespunt. Nog geen sneeuw, gelukkig. Maar het zou hem niet verbazen als het binnenkort zou vallen. Eind oktober was tegenwoordig onvoorspelbaar geworden. Er waren steeds minder zekerheden in het leven. Zelfs het weer leek zich te hebben losgemaakt van elke vorm van logica.

Om zijn gedachten te ordenen — of misschien juist om ze even te verdrijven — pakte Wim zijn rittenblad. Hij begon de afgelopen avond mentaal te ontleden, een ritueel dat hij altijd uitvoerde wanneer het werk erop zat. Een soort persoonlijke balans, niet zozeer financieel, maar eerder een inventaris van de menselijke ontmoetingen. Wie had hij vervoerd? Wat waren hun verhalen, hun onuitgesproken motieven? Wat konden hun kleding, hun houding, de vage geur die ze achterlieten in zijn taxi, hem verraden over hun levens? Het behoorde niet tot zijn taken, dat wist hij dondersgoed. Maar Wim kon niet anders. Het was een onbedwingbare neiging, sterker dan zijn rationele zelf.

Zijn eerste rit die avond was een zogenaamde bonnekeskoers geweest. Een klant ophalen bij Bayer, een arbeider die op kosten van de zaak naar huis moest worden gebracht. Een lange rit, goed voor een aanzienlijk deel van zijn avondinkomsten in één keer. Geen fooi, uiteraard — de klant hoefde immers zelf niet te betalen, en het contract voorzag er niet in. Maar over het algemeen waren zulke klanten de beste. Niet dronken, geen onredelijke eisen. Alleen maar diep vermoeid, verlangend naar de rust van hun eigen huis. Ze wilden gewoon zo snel mogelijk weg.

Daarna had hij zoals gewoonlijk postgevat op het Sint-Jansplein, zijn vaste stek in de vroege avonduren. Maar de zaken waren traag. Na een half uur vruchteloos wachten besloot Wim een paar rondjes te rijden in de omliggende straten, op goed geluk. Stilstand betekende verlies, niet alleen financieel, maar ook een knagend gevoel van nutteloosheid in deze lange, stille nacht.

Wim De Gier tuurde naar de glimmende kasseien terwijl hij zijn rondje reed, die door zijn koplampen werden beschenen. Af en toe flakkerde een neonreclame boven een nachtwinkel, of knipperde een verkeerslicht ongeduldig op een leeg kruispunt. In de verte klonk het vage geraas van een enkele auto, maar de meeste straten waren stil. Zo stil dat hij het zachte ritme van zijn eigen ademhaling kon horen.

Een oud punknummer speelde zachtjes uit de radio die op de achtergrond aanstond — een song van lang geleden, onbedoeld opgepikt op een laat-nachtprogramma. Wim herkende de akkoorden en in een reflex spande zijn kaak zich even aan. Hij zette de radio wat zachter, tot er enkel nog wat onduidelijke klanken overbleven. Muziek bracht herinneringen, en herinneringen wilde hij juist op afstand houden. Tenminste, meestal.

Aan de rand van zijn gezichtsveld bewoog iets. Op het trottoir stak een man wankel zijn arm op. Een klant! Wim remde rustig en liet de taxi tot stilstand komen naast de man. Het portier ging open en een walm van alcohol en nachtclubparfum drong de auto binnen.

De klant was een veertiger in een kreukelig pak, duidelijk dronken maar goedaardig glimlachend. Hij plofte op de achterbank met de achteloosheid van iemand die zijn coördinatie reeds was kwijtgespeeld. "Goedenavond," mompelde de man met dikke tong. "Naar de Jan Van Gentstraat, alsjeblieft."

Wim knikte kort, wierp een snelle blik in de spiegel naar de troebele ogen van de man, en vertrok zonder een woord te zeggen. De man leek daar geen aanstoot aan

te nemen. Hij zakte onderuit, zijn hoofd leunend tegen het raam, en begon zachtjes te mompelen.

"Drukke nacht?" vroeg de klant opeens, half onverstaanbaar. Zijn poging tot conversatie hing in de lucht terwijl Wim door de verlaten binnenstad manoeuvreerde.

"Valt mee," antwoordde Wim kortaf. Meer woorden kreeg de dronkaard niet.

De man knikte alsof hij een wijsheid had gehoord en sloot zijn ogen. Misschien dommelde hij weg; zijn mond viel open en hij ademde zwaar. Wim concentreerde zich weer op de weg. De taxi gleed door smalle straten, langs gevels die wisselend in schaduw en in het oranje straatlicht opdoken. Her en der zag hij het vervaagde silhouet van graffiti — een anarchie-teken hier, een half afgebladderde bandnaam daar — overblijfselen van een ander tijdperk, alsof de echo's van vroeger zich in de muren hadden vastgezet en weigerden te verdwijnen.

Bij het rood knipperende verkeerslicht op de hoek van de Lange Brilstraat hield Wim halt. Hij kende deze buurt maar al te goed. Nog een paar straten verder lag de Stadswaag, ooit het kloppend hart van zijn wilde jaren. Nu lag het plein er waarschijnlijk verlaten bij, de panden eromheen verworpen tot gewone cafés of appartementen. Toch voelde hij een vertrouwde beklemming in zijn borstkas nu hij hier weer reed. Al jaren vermeed hij deze route bewust, maar vanavond was hij op automatische piloot hier beland.

Hij wierp een blik in de spiegel. De klant snurkte inmiddels zachtjes. Voorzichtig, om de man niet te wekken, nam Wim de bocht richting de bestemmingsstraat. Terwijl hij de taxi over de Lange Brilstraat stuurde, zag hij links van zich de contouren van wat ooit Cinderella's Ballroom was geweest — de legendarische nachtclub van weleer. De gevel was donker, geen teken meer van leven of muziek. Alleen het verweerde metselwerk en de dichtgemetselde boogvensters vertelden nog iets van wat er achter die muren had plaatsgevonden. Een broksteen van een herinnering zwol op in zijn achterhoofd en hij voelde het achter zijn ogen branden.

Wim klemde zijn handen iets strakker om het stuur. In gedachten zag hij de oude houten deur van Cinderella weer opengaan, hoorde hij het gedempte gebulder van muziek en het gelach van toenmalige vrienden. Even leek het alsof de geesten van die nachten hem riepen, als stemmen vanonder het asfalt.

De dronken man achterin bewoog en mompelde iets onverstaanbaars. Wim knipperde en de illusie vervloog. Hij was niet langer de jongeman die naar binnen stormde in de nacht, maar een taxichauffeur die zijn klant naar huis bracht.

Met een schokje reed de wagen de drempel op voor het adres. "Meneer, we zijn er," zei Wim vlak.

De man op de achterbank opende met moeite zijn ogen en keek verdwaasd om zich heen. "Ah... dank je," murmelde hij terwijl hij een prop briefjes uit zijn broekzak haalde. Hij friemelde er twee twintigjes uit en gooide ze op de voorstoel. "Hou de rest maar."

Wim knikte, rekende snel — de rit was achttien euro, dit was ruim voldoende. "Fijne avond verder," mompelde hij neutraal terwijl de man uit de wagen klauterde.

"Jij ook, kameraad," zei de dronkaard onvast. Hij zwaaide lomp groetend voordat hij naar de ingang van een rijtjeshuis slingerde.

Wim deed een korte grom die als instemming kon doorgaan en sloot dan het portier weer. Even bleef hij zitten, de motor stationair draaiend in de stille straat. Door de voorruit heen staarde hij naar het rijtje huizen en de flarden van de nachtelijke hemel daartussen.

Hij voelde aan zijn binnenzak en haalde er een pakje sigaretten uit. Met trillende vingers — onrust die hij niet van zich af kon schudden — stak hij er een op. De eerste trek brandde in zijn longen, een klein ankerpunt in de duisternis.

Hij wilde niet nadenken over wat hij had gezien — het spookbeeld van Cinderella, de echo's van vroegere tijden. Toch voelde hij dat de nacht hem niet zomaar herinneringen bracht, maar signalen. Alsof iets wat hij jarenlang had weggehouden nu, straat na straat, dichterbij kwam.

Wim blies rook naar het plafond en sloot voor een moment zijn ogen.

* * *

De terugblik: Cinderella's Ballroom

De basdreunen van snelle punkmuziek bonkten tegen de roetzwart beschilderde muren van Cinderella's Ballroom. Het was halverwege de jaren tachtig en op de Stadswaag bruiste het nachtleven alsof er geen morgen bestond. In het midden van die

chaos stond een jongere Wim: luid, roekeloos en overtuigd dat vriendschap genoeg was om elke val te breken. Linda, Mark, Luca en Lorenzo bewogen om hem heen als vaste sterren in een universum dat hij voor eeuwig hield, maar dat al begon te scheuren.

Voordat Wim iets kon antwoorden, dook Luca naast hen op. "Kom, we gaan naar de Getto!" riep hij. Mark stak meteen zijn duim op, Linda aarzelde één seconde te lang en Wim zag het niet. Dat was later het detail dat bleef hangen: niet de muziek, niet het bier, maar die kleine aarzeling die hij had genegeerd.

Wim keek even om naar de gevel van Cinderella. Boven de deur hing het verweerde bord met de naam, half verlicht door een zwakke lamp. De bastonen dreunden nog door de muren naar buiten. Een vreemd voorgevoel kriebelde in hem — alsof hij dit moment moest onthouden, alsof het een van de laatste keren was dat ze hier samen zouden buitenkomen. Maar hij schudde die gedachte weg. Dergelijke melancholie hoorde niet bij hem, niet hier.

Lorenzo sloeg hem speels tegen de arm. "Droom je weer weg, ouwe?" riep hij lachend. "Kom, voor de flikken komen opdagen."

Wim glimlachte vluchtig en volgde de groep. Mark liep met een arm om Linda's middel, hun stemmen schaterend om een grap waar Wim het begin niet van had meegekregen. Luca liep voorop en zwaaide uitbundig met zijn leeggedronken wijnfles als een vaandel. Lorenzo hield gelijke tred met Wim en stak hem nogmaals de fles toe om de laatste druppels te nemen.

Terwijl de contouren van Cinderella's Ballroom achter hen kleiner werden en de nacht in trokken, voelde Wim een mengeling van roes en rusteloosheid door zich heen razen. Dit was zijn leven, en vannacht kon niet lang genoeg duren.

Hoofdstuk 2

De radio kraakte. "Taxi 214, klant aan de Falconrui, nu."

Wim zuchtte, zijn vingers aarzelend boven de knop. De Falconrui was diep in het Schipperskwartier, een plek waar hij zelden kwam. Het was te dicht bij de oude kroegen, de plekken waar hij ooit met Koen en Sara rondhing. Maar hij had geen keuze — de meter moest blijven tikken.

"Begrepen," zei hij, zijn stem vlak. Hij stuurde de taxi richting de Rosse buurt, de straten nu iets drukker, de nacht nog niet helemaal dood. Onder de roze neonlichten zag hij de vrouwen, hun gezichten moe maar vastberaden, en de dronken toeristen die lallend uit bars strompelden.

Bij de Falconrui stopte hij voor een oude kroeg, de gevel versleten, de ramen beslagen. Een man stond tegen een lantaarnpaal geleund, zijn silhouet vaag in de regen. Hij droeg een lange jas, de kraag omhoog, en een pet die zijn gezicht verborg. Wim voelde een koude rilling. Er was iets aan de man — de manier waarop hij stond, de lome houding, de manier waarop hij zijn gewicht op zijn linkervoet plaatste — dat hem bekend voorkwam op een manier die hij niet direct kon benoemen.

De man opende het achterportier en liet zich op de bank vallen. Een walm van whisky en natte kleren vulde de auto. "Naar de haven," zei hij, zijn stem rasperig, alsof hij te lang had geschreeuwd of te lang had gezweven — het was moeilijk te zeggen welke. Hij leunde achterover, zijn gezicht nog steeds verborgen onder de pet.

Wim knikte, zijn keel droog. Hij trok op. De taxi gleed door de natte straten, maar zijn ogen schoten steeds naar de achteruitkijkspiegel. De man zat stil, zijn handen in zijn schoot, maar er was iets aan hem — een tatoeage die onder de mouw van zijn jas uitstak, donkerblauw, een oud motief dat Wim ergens van kende — dat zijn hart sneller deed kloppen.

"Rustige nacht?" vroeg de man. Zijn stem was nu iets helderder, maar met een ondertoon die Wim niet kon plaatsen. Geen vriendelijke vraag. Meer een prik.

"Valt mee," zei Wim. "Jij? Wat doe je hier zo laat?"

De man lachte, een kort, schor geluid dat meer klonk als een kuch dan als vrolijkheid. "Wat denk je? De nacht opsnuiven, zoals vroeger." Hij leunde voorover,

zijn ellenbogen op de rand van de voorstoel, en Wim ving een glimp van zijn gezicht — een ruwe kaaklijn, een litteken boven zijn wenkbrauw. Zijn maag draaide om.

Het was hem. Of niet? De twijfel vrat aan hem.

"Vroeger," herhaalde Wim, net niet fluisterend. "Dat is lang geleden."

"Ja," zei de man. Zijn ogen waren nu op Wim gericht, scherp en onleesbaar als de ogen van iemand die gewend is meer te zien dan hij laat merken. "Maar sommige dingen vergeet je nooit, toch, Wim?"

Wims hart sloeg over. Hij trapte te hard op de rem. De taxi schokte tot stilstand op een leeg kruispunt. Hij draaide zich om, zijn ogen zoekend naar het gezicht van de man, maar die leunde alweer achterover, zijn pet weer over zijn ogen getrokken. "Rustig aan, chauffeur," zei hij, een grijns in zijn stem. "Breng me gewoon naar de haven."

Wim ademde zwaar, zijn handen trillend. Hij wilde schreeuwen, vragen wie hij was, wat hij wist, maar de woorden bleven steken. In plaats daarvan startte hij de taxi weer, zijn knokkels wit om het stuur.

Toen ze aankwamen, stapte de man uit zonder te betalen, zijn silhouet verdwijnend in de mist van de haven zoals iemand die nooit echt aanwezig was geweest. Wim bleef zitten, zijn hart bonzend, de naam "Koen" op het puntje van zijn tong.

Hij zat roerloos in de taxi, de motor nog draaiend, de haven een vage vlek van licht en schaduw voor hem. Was het Koen geweest? Of speelde zijn hoofd spelletjes, zoals het zo vaak deed in deze lange, lege nachten? Hij wist het niet. Hij wist alleen dat zijn handen trilden en dat hij even niet kon rijden.

De haven was altijd een plek van vertrek geweest, van ontsnapping, maar voor Wim voelde het vanavond als een val, als een plek waar het verleden wachtte om hem in te sluiten.

* * *

Koen en Sara — herfst 1979

Het was 1979, een koude herfstavond in een kraakpand aan de rand van Borgerhout. De muren waren bedekt met graffiti en de vloeren bezaaid met flessen en peuken. Wim

zat op een versleten bank, een lauwe Stella in zijn hand, terwijl Koen en Sara ruzieden over de vraag die later alles zou samenvatten: blijf je vechten omdat je gelooft in iets, of omdat je niet meer weet hoe je moet stoppen?

"Je snapt het niet, Sara," zei Koen, zijn stem scherp van de speed. "Als we niet vechten, nemen ze alles van ons af. De cafés, de clubs, de straten. Ze willen ons weghebben."

Sara rolde met haar ogen, haar blonde haar in een slordige knot, een sigaret bungelend tussen haar lippen. "En wat win je dan, Koen? Een paar gebroken botten en een nacht in de cel? Dat is geen revolutie, dat is zelfvernietiging." Ze keek naar Wim, zoekend naar steun, maar Wim zweeg, zijn ogen op de fles in zijn hand. Hij kende dit gesprek. Het was hetzelfde gesprek als vorige week en de week daarvoor.

"Laat hem," zei Koen, terwijl hij een nieuwe fles opentrok. "Wim is toch al half vertrokken. Nietwaar, maat?"

Wim keek op, zijn kaak gespannen. "Ik ben hier," zei hij, zijn stem laag. "Maar ik ben het zat om altijd maar te vechten voor niks."

Sara ging naast hem zitten, haar schouder warm tegen de zijne. "Het is niet voor niks, Wim," zei ze zacht, haar stem bijna breekbaar. "Maar je moet weten waarom je het doet. Anders is het alleen maar lawaai."

Hij keek naar haar, en voor een moment voelde hij iets wat leek op hoop. Sara had dat effect op hem — ze zag dwars door zijn muren heen, en dat maakte hem bang en levend tegelijk. Ze was de enige die niet deed alsof de chaos normaal was, de enige die soms zei: wacht even, denk even na. Maar voordat hij iets kon zeggen, vloog de deur open, en een groep vrienden stormde binnen, hun stemmen luid en chaotisch. De nacht explodeerde weer in drank en geschreeuw, zoals altijd.

Koen was een legende geweest in bepaalde kringen — charismatisch op een manier die gevaarlijk aanvoelde, zoals een steekvlam die mooi was maar je vingers verbrandde als je te dichtbij kwam. Hij had banden met kleine criminelen, wist altijd iets te regelen, en sprak met de overtuiging van iemand die nooit twijfelde, nooit terugkwam op een beslissing. "Jij bent Wim," had hij gezegd bij hun eerste ontmoeting, zijn hand uitgestoken met een grijns die net iets te breed was. "Ik heb van je gehoord. Ze zeggen dat je slim bent maar te voorzichtig. Dat je altijd net niet voluit gaat."

"Dat is jouw mening," had Wim gezegd.

"Meningen zijn feiten die nog bevestigd moeten worden," had Koen geantwoord, en hij had gelachen alsof hij een geweldige grap had gemaakt.

Sara was Koens vaste schaduw geweest — of beter: zijn geweten dat hij nooit luisterde. Ze was rustiger dan hij, bedachtzamer, en ze wierp af en toe die blikken zijn kant op die zeiden: doe toch niet zo. Ze was ook degene die Wim op een avond had gevraagd, terwijl Koen de andere kant op stond te schreeuwen: "Past dit je wel? Dit leven, deze mensen? Ik vraag het echt, Wim."

"Ik weet het niet," had hij geantwoord eerlijk.

"Dan is het je antwoord," had ze gezegd.

Koen was uiteindelijk verdwenen na de winter van 1980. Er was sprake van een zaak die fout was gelopen, een schuld aan de verkeerde mensen en een nacht waaruit hij niet terugkwam. Sommigen zeiden gevangenis, anderen spraken van erger. Wim had hem daarna nooit meer gezien.

Tot vanavond, misschien.

Hoofdstuk 3

Wim schrok op uit de herinnering. De haven was stil om hem heen. Hij startte de motor.

De radio kraakte opnieuw. "Taxi 214, klant aan de Kammenstraat, nu. Spoed."

De Kammenstraat. Vlak bij het oude huis van Koen. Zijn maag kneep samen. Hij drukte de knop in.

"Begrepen," zei hij, zijn stem vlak maar zijn hart bonzend.

De taxi gleed door de natte straten. Wim reed langs de Rooseveltplaats, langs gesloten theaters en vroege bakkerijen die al licht gloeiden achter hun ramen. De stad sliep voor het merendeel, maar hier en daar verschenen de eerste tekenen van de dag.

In de verte, in het licht van een lantaarnpaal, stond een vrouw.

Ze droeg een versleten legerjack, haar haar kort en slordig, een sigaret in haar hand. Ze had die lome, zelfverzekerde manier van staan die Sara altijd had gehad — die houding die suggereerde dat ze wist wat ze deed terwijl de rest van de wereld maar wat aanprutste. Het kon niet waar zijn. Niet na al die jaren.

Hij trapte op de rem. De taxi schokte tot stilstand. Hij staarde naar haar.

Ze keek op. Haar ogen vingen de koplampen, en voor een moment leek de tijd te stoppen. Die blik. Wim opende zijn mond — maar ze draaide zich om, gooide de sigaret weg, en verdween in een steegje, alsof ze er nooit was geweest.

De radio kraakte opnieuw. "Taxi 214, heb je de oproep ontvangen?"

"Ja, ik ben onderweg," zei hij. Zijn stem klonk vlakker dan hij voelde.

Hij reed verder. De stad speelde spelletjes met hem. Dat deed ze altijd, als de nacht te lang was en zijn hoofd te vol.

DEEL TWEE

Het Verleden

Antwerpen, 1977–1982

Hoofdstuk 4

Het begon allemaal ergens in de herfst van 1977, op een avond die zich grijs en miezerig had aangekondigd, zoals er toen zovele waren, dagen die nauwelijks van de nacht te onderscheiden waren. Wim was net achttien geworden, werkloos, rusteloos, en met het gevoel dat hij nergens thuishoorde — niet thuis, niet in de stad, niet in zijn eigen huid. Zijn ouders begrepen hem niet. De school had hem uitgekotst na een jaar van afwezigheid en onverschilligheid die wederzijds was geweest. De stad leek enkel nog te bestaan uit regels die hem belemmerden, muren die hem insloten, verwachtingen die hij niet wilde inlossen.

Maar op een avond in het café aan de Brouwersvliet had hij Matthias ontmoet. Die droeg een leren jas vol veiligheidsspelden, zijn haren waren zwart geverfd en op zijn rechterwang had hij met stift het logo van de Sex Pistols gekrabbeld. Wim zat aan de bar met een half pintje dat hij al een uur zat op te rekken, en Matthias was naast hem komen zitten zonder te vragen of de kruk vrij was.

"Wat drink jij?" had Matthias gevraagd.

"Niets bijzonders."

"Dat zie ik." Hij had zijn eigen pintje opgetild. "Op niets bijzonders, dan."

Ze hadden over muziek gepraat. Over The Damned, over The Clash, over de manier waarop een bas je ribben binnenin deed trillen als je dicht genoeg bij de versterker stond. Over het gevoel dat er eindelijk iemand schreeuwde wat jij al die tijd had willen schreeuwen maar de woorden niet voor had.

Een week later zaten ze samen in een oude VW-bus op weg naar Brussel, op weg naar hun eerste echte punkconcert: The Damned in de Ancienne Belgique. Wim herinnerde zich de bus: de gebarsten stoel onder zijn kont, de geur van motorolie en verschaald bier, het cassettedeck dat af en toe oversloeg. Hij herinnerde zich de rijen voor de ingang, de hanenkammen en de leren jassen, het gevoel van ergens bij te horen zonder te weten waartoe hij precies behoorde. Hij herinnerde zich de eerste bas die hem in de borst sloeg toen ze binnenstapten.

Vanaf dat moment was alles veranderd.

Het werd een manier van leven — of beter gezegd: overleven. Elke week waren er concerten, ergens in België of Nederland. Ze trokken ernaartoe alsof het een pelgrimstocht was, een heilige plicht waaraan niet te ontkomen viel. Als Matthias met zijn roestige bus kon rijden, vertrokken ze direct. Maar vaker nog moesten ze improviseren. Ze zochten vrienden met een rijbewijs of die gek genoeg waren om hen mee te nemen, en als dat niet lukte, dan was er de trein. Lange, stinkende NMBS-ritten waarbij ze urenlang in de gangpaden hingen, met hun hoofd op een versterker of een opgerolde jas, de controleur ontwikkend, deinend op het ritme van de rails.

En als zelfs de trein geen optie meer was, dan staken ze hun duim omhoog langs de N-wegen, met een zelfgetekend bordje: "Brussel", "Gent", "Amsterdam". Liften was een kunst. Wim had geleerd hoe je best keek — niet te hongerig, niet te wild — en hoe je de juiste verhalen verzoon als een chauffeur begon te vragen wat een stel jongeren in godsnaam op pad deed met een gitaarkoffer en een tas vol stickers. Eén keer werden ze opgepikt door een groepje Nederlandse skaters die hen tot in Den Haag brachten. Ze bleven drie dagen in een kraakpand slapen met matige elektriciteit en een kat die permanent dronken leek van de lijmgeur in huis. Drie dagen zonder douche, drie dagen op friet en goedkoop bier, drie nachten op een dunne matras met iemands jas over zich heen. Het was de gelukkigste week van zijn leven tot dan toe.

De muziek was alles. Ze gingen voor de rauwheid, het volume, de rebellie. Wim stond vooraan bij The Damned, voelde de spuug van Dave Vanian langs zijn wang glijden terwijl het publiek kolkte om hem heen. Hij werd meegesleurd in de moshpit bij The Clash in Paradiso, zijn ellebogen en schouders stotend tegen andere lichamen die allemaal in dezelfde richting bewogen. Hij schreeuwde zich hees bij de Dead Kennedys in Brussel, waar Jello Biafra als een bezetene over het podium raasde en zijn microfoonstandaard als een wapen gebruikte. Elke keer opnieuw verloor hij zichzelf in die roes, die heerlijke roes van muziek en massa en lawaai die alles anders maakte. The Police, The Cure, Joy Division, Gary Numan — ze zagen ze allemaal, soms in grauwe kelders, soms in echte concertzalen, altijd met dezelfde honger in de ogen.

En altijd waren ze onderweg. Er was iets bijna poëtisch aan dat eeuwige reizen, ook al zagen ze dat zelf niet zo. De geur van nat asfalt, verschaald bier en zweet. De kaartjes die ze aan elkaar doorgaven, de gedeelde zakken friet op een bankje bij een stationskiosk. De wachttijden op halflege perrons, halfnachts, de regen op het dakoverlap, drie sigaretten samen opgedeeld.

De vriendengroep was hecht op de manier die alleen mogelijk is als je niets bezit en alles deelt. Matthias was de onbetwiste leider, Arno had meestal geld op zak en een

hoofd vol theorieën over anarchisme die hij graag ten beste gaf, en Hilde was anders. Stil, met korte rode haren en ogen die alles zagen maar niets zeiden. Ze kon teksten van Dead Kennedy's uit het hoofd opzeggen terwijl ze op een plastic bekertje zat te tekenen. Wim was stilletjes verliefd op haar, maar sprak het nooit uit. Ze waren te dicht bij elkaar en te ver weg tegelijk.

Ze leefden van dag tot dag, in kraakpanden, op matrassen op de grond, met dekens die naar kattenurine roken. Ze deelden wat ze hadden: eten, drank, muziek, soms zelfs geliefden. Wim raakte langzaam maar zeker in de ban van drugs. Eerst was het enkel om wakker te blijven, om de nachten te kunnen uitzitten. Een lijntje speed hier, een pil daar. Maar het sloop erin, zoals de kou sloop door de kieren van het kraakpand — zonder dat je precies kon aanwijzen wanneer het warm was geworden koud.

In het kraakpand aan de Lange Nieuwstraat werd heroïne gebruikt, en hoewel hij het lang had afgehouden, gebeurde het op een avond toch. Hij zat op de vloer, zijn hoofd bonkte, Hilde lag naast hem en vroeg zonder hem aan te kijken: "Wil je ook?" En hij knikte, niet omdat hij het wilde maar omdat hij te moe was om nee te zeggen.

Vanaf dan ging het bergaf. Niet meteen. In het begin was het nog beheersbaar, of dat hield hij zichzelf voor. Wim bleef gaan naar concerten, bleef liften, bleef lachen. Maar hij merkte dat zijn wereld kleiner werd, dat de perimeter van zijn leven langzaam kromp. Zijn reflexen traag. Zijn geheugen gaten begon te vertonen, als een stof die langzaam rafelt. Er waren nachten dat hij op een onbekende matras wakker werd, niet wist in welke stad hij was, en enkel kon hopen dat zijn schoenen nog ergens in de kamer lagen.

Arno verdween een tijdje, zogezegd naar Frankrijk, maar kwam terug als een schim van zichzelf, zijn wangen ingevallen, zijn ogen te groot in zijn gezicht. Hilde verdween voorgoed na een overdosis in een stationstoilet in Gent. Wim hoorde het pas dagen later, van iemand die het van iemand anders had gehoord. Niemand wist waar ze begraven was. Niemand wist zelfs of ze begraven was.

Tegen het einde van 1979 was alles veranderd. De concerten werden minder, de drive zakte weg als lucht uit een band. Wim stond nog één keer vooraan bij een concert van The Cure in Leuven. Robert Smith zong "A Forest", en terwijl de muziek dreef op een mist van rookmachines, voelde Wim een diepe melancholie die hij niet kon plaatsen, een gevoel alsof hij naar iets keek dat al voorbij was terwijl het nog

plaatsvond. Hij hoorde zichzelf niet meer meeschreeuwen. Hij voelde zich oud, moe, leeg — achttien jaar te jong voor die moeheid, maar er toch al door aangetast.

Hij stopte. Langzaam maar zeker, zonder dramatiek. Geen radicale breuk, geen grote beslissing. Gewoon: niet meer meegaan, een concert overslaan, niet meer liften. Soms, als hij 's nachts op het Sint-Jansplein stond te wachten, kwamen de herinneringen terug. Een riff, een geur, een flits van licht. Dan zag hij Hilde voor zich, zingend op de vloer van het kraakpand, met een potlood in haar hand en nergens heen. Dan hoorde hij de echo van Matthias' stem, ergens op een perron in Brugge, roepend: "We gaan nog een keer, Wim! Één laatste keer!"

En hij glimlachte. Want ondanks alles was het een tijd geweest die ertoe deed.

Hoofdstuk 5

De zomer van 1979 — het Conscienceplein

Het was 1979, een zwoele zomernacht op het Conscienceplein in Antwerpen, waar Wim en zijn vijf vrienden — Mark, Linda, Lorenzo, Luca, en hijzelf — vaak samenkwamen als ze niet afkickten of sliepen. Het plein, met zijn fontein en het standbeeld van Hendrik Conscience, was hun toevluchtsoord. Ze zaten in een slordige kring rond de fontein, de kasseien warm onder hun billen, een joint rondgaand terwijl de zon onderging en de stad tot leven kwam. Het waren deze momenten, bruisend van leven, dat ze konden reflecteren over de zin van anarchie en chaos, hun stemmen luid, hun gelach vrij.

De lucht was zwaar van de geur van hasj en warme stenen, vermengd met de zilte bries van de Schelde die door de smalle straten trok. Rond de fontein lagen lege bierflesjes, een stille getuigenis van hun aanwezigheid. Een oude hippie met een grijze baard, zijn ogen glazig van een vroege joint, hurkte naast Lorenzo en stak een nieuwe joint aan. "Jullie zijn net als wij, weet je," zei hij, zijn stem traag maar warm. "Wij zaten hier ook, dromend van een wereld zonder regels. Maar jullie hebben meer vuur."

Lorenzo grijnsde, zijn hanenkam wiebelend. "Vuur? Dat is anarchie, ouwe. Geen bazen, geen wetten, alleen wij. Dit plein is ons rijk."

Linda lachte, haar rode haar een wilde halo in het schemerlicht, en porde Lorenzo in zijn zij. "Regels? Jij kunt niet eens je eigen schoenen strikken na een joint."

Wim grinnikte, zijn ogen half dicht. "Allebei," zei hij. "Anarchie is chaos, maar chaos is vrijheid. Zolang we samen zijn, maakt het niet uit."

Mark knikte, zijn glimlach klein maar echt. "Zolang we dit hebben," zei hij, gebarend naar de kring, naar de punkers en hippies, naar het plein dat pulseerde met leven, "is het genoeg."

Luca, altijd de showman, sprong op, zijn hanenkam dansend, en gooide zijn armen in de lucht. "Hoor, hoor! Op ons rijk, op onze chaos!" Hij greep de fles van Mark, nam een slok, en spuugde een fontein van bier in de lucht, tot gelach van de groep.

Maar de vrijheid van het Conscienceplein was nooit zonder risico. Twee agenten verschenen aan de rand van het plein, hun uniformen scherp afstekend tegen de schemering. De groep verstilde even, een instinctieve spanning die door de kring trok als stroom door een draad.

"Rustig, Luca," mompelde Mark.

Een van de agenten, een brede man met een hangsnor, stapte dichterbij. "Paspoorten," zei hij, zijn stem vlak maar autoritair. Wim voelde zijn maag draaien. Ze deden toch niks verkeerd?

"Ze houden niet van onze stijl," zei Lorenzo, zijn stem bruisend van spot terwijl hij zijn paspoort overhandigde. "Te veel kleur voor hun saaie wereld."

De andere agent begon te fouilleren. Een joint viel op de grond, en de agent trapte erop. "Volgende keer ben je mee," gromde hij. De agenten vertrokken.

"Ze komen altijd terug," mompelde Linda, haar stem zachter nu. "Ze willen ons breken."

"Ze snappen het niet," zei Wim. "Ze denken dat we iets stelen, maar we nemen alleen wat van ons is."

Mark knikte, zijn hand op Wims schouder. "Ze haten wat ze niet begrijpen. Maar dit plein is van ons. Laat ze maar komen."

* * *

Café De Skipper

De avonden op het Conscienceplein liepen vaak over in nachtelijke escapades naar café De Skipper, een bruisende kroeg op de Grote Markt. De Skipper was een smeltkroes, een plek waar werkmensen, Hells Angels, punkers, hippies, en allerlei andere zielen elkaar vonden, hun verschillen vervagend in een waas van rook, bier, en drugs. De lucht was zwaar van zweet, hasj, en goedkope jenever, de jukebox dreunend met The Ramones, The Clash, en af en toe een oude blues van Ferre Grignard, wiens geest nog leek te zweven over de stad.

Ze duwden de zware houten deur open, de warmte en het lawaai hen opslokkend als een omhelzing. Binnen was het een chaos van stemmen, gelach, en het gerinkel van glazen. Werkmensen in stoffige overalls deelden pinten met punkers in

gescheurde jassen, hippies met kralenkettingen vertelden verhalen aan Hells Angels, die met hun leren vesten en tatoeages een aparte status hadden. De Angels waren gevreesd, hun aanwezigheid een stilzwijgende garantie voor de chaos die ze allemaal liefhadden. Niemand nam er aanstoot aan.

"Op Ferre!" brulde Luca, een glas jenever in de lucht, terwijl hij op een barkruk klom, zijn hanenkam glanzend in het schemerlicht. De groep lachte, hun glazen klinkend. Linda leunde tegen Wim, haar ogen glinsterend. "Zie je die kerel daar?" fluisterde Lorenzo, zijn ogen op een Hells Angel gericht. "Hij regelt alles. Zonder hem geen feest." Wim knikte. "Aanbod en vraag, toch?" Lorenzo lachte. "Jij bent een slimmerik, Wim."

De Skipper was een feest, een plek waar iedereen elkaar kende. Een werkman met eeltige handen kocht een rondje voor de punkers. Een hippie met dreadlocks deelde een strip LSD. Linda danste, haar rode haar zwaaiend, en trok Wim mee de dansvloer op. "Kom op, filosoof, beweeg!" zei ze, haar ogen stralend. Wim liet zich meeslepen, zijn lichaam losser dan op de straat, de wereld om hen heen een zachte waas van muziek en beweging.

Luca sprong op een tafel, zijn jenever morsend, en begon een rauwe versie van "Anarchy in the UK" te zingen, zijn stem krakend maar bruisend van leven. Lorenzo probeerde hem omver te duwen, hun gelach de kroeg vullend. Een Hells Angel keek toe, zijn ogen vernauwend, maar toen grijnsde hij en hief zijn glas. Een stilzwijgende goedkeuring.

Maar De Skipper had zijn gevaren. De politie viel regelmatig binnen. De ergste nacht was toen Lorenzo werd gearresteerd. Het was laat, de groep diep in hun roes. De deur vloog open, een zestal agenten stormde binnen. Lorenzo stond op een tafel, een joint in zijn hand, zijn bravoure intact tot een agent hem bij zijn kraag pakte.

"Jullie anarchisten denken dat je boven de wet staat," snauwde de agent. Lorenzo's handen werden achter zijn rug gedraaid, handboeien klikkend.

"Laat hem los!" schreeuwde Linda, haar stem vol emotie. Mark hield haar tegen. "Niet doen, Lin. Ze zoeken een reden."

Wim voelde zijn maag draaien. Lorenzo was hun broer, hun anarchist. "Ik ben zo terug, jongens!" riep Lorenzo, zijn stem bruisend maar breekbaar, terwijl de politie hem in een combi duwde.

Lorenzo was de volgende dag vrij, zijn arrestatie een waarschuwing die ze niet ter harte namen maar ook niet vergaten. De schaduw was er, maar ze dansten er omheen zoals ze altijd hadden gedaan.

Hoofdstuk 6

Linda

Wim had Linda leren kennen in diezelfde zomer van 1979, toen de groep was aangegroeid en de Stadswaag hun territorium was geworden. Ze was uit het niets opgedoken op een avond in De Skipper, met haar felrode haar en de zelfverzekerdheid van iemand die nergens bang voor was. Niet voor de politie, niet voor de toekomst, niet voor wat mensen van haar dachten. Ze droeg haar kwetsbaarheid als pantser, haar lach als wapen.

"Jij bent de stille observator, hè," had ze de eerste avond tegen hem gezegd, haar blikje bier naar hem opheffend. "Je kijkt altijd, maar zegt niks."

"Ik zeg genoeg," had hij geantwoord.

Ze had gelachen. "Nee, dat doe je niet. Maar dat is oké. Ik praat genoeg voor ons beiden."

Ze werden vrienden op de manier die alleen mogelijk is als je jong bent en de nacht eigendom voelt, als de dag te vroeg begint en te weinig belooft. Ze deelden joints op het dak van het kraakpand, keken naar de sterren — of naar wat voor sterren doorging achter de Antwerpse luchtvervuiling — en maakten plannen die ze nooit zouden uitvoeren. Naast haar voelde Wim iets wat hij bijna niet kon benoemen, een soort thuiskomen bij iemand die zelf ook nergens thuis was.

Maar Linda had ook haar duistere kant, en die kant groeide langzaam maar onvermijdelijk. Ze gebruikte meer dan de rest, en ze deed het met een nonchalance die Wim verontrustte — niet de nonchalance van iemand die het onder controle heeft, maar van iemand die het niet meer uitmaakt. "Het is maar tijdelijk," zei ze altijd, haar arm wegstrekkend als hij naar de naaldsporen keek. "Ik houd het onder controle."

Hij had het geloofd. Of hij had het willen geloven. Of hij had geweten dat het een leugen was maar de confrontatie gevreesd meer dan de leugen zelf.

Een paar weken voor het mis zou gaan zaten ze op het dak van het kraakpand. Een fles goedkope wijn. Een warme nacht, de stad een patroon van lichten beneden hen.

"Weet je, Wim," zei Linda, haar stem zacht en dromerig, "soms denk ik dat we dit voor altijd kunnen doen. Gewoon... leven, zonder regels, zonder einde."

Wim lachte, een zeldzaam moment van lichtheid. "Tot we oud en grijs zijn? Met hanenkammen en krakkemikkige gitaren?"

Ze grijsde. "Waarom niet? We zijn vrij, toch?" Ze leunde tegen hem, haar warmte een belofte die hij wilde geloven maar niet kon bevestigen.

Maar zelfs toen waren er al scheuren. Wim zag de naaldsporen op Linda's arm en zweeg. Hij zag Mark strakker worden als zij lachte om dingen die niet grappig waren. Hij zag Lorenzo minder praten en Luca steeds wilder worden. Niemand benoemde het, omdat benoemen betekende dat iemand iets moest doen.

* * *

De nacht van de overdosis

De nacht dat het fout liep was een nacht zoals zovele andere: lawaai, rook, de geur van drank en chemie in een kamer die al lang had moeten gelucht worden maar nooit gelucht werd. Wim was in de andere kamer, half in slaap op een matras, zijn hoofd zwaar van een avond bier en speed. De slaap had hem bijna. En toen hoorde hij Mark.

"WIM! KOM! NU!"

Er zat iets in de stem wat hij nog nooit eerder had gehoord. Geen woede, geen paniek in de gewone zin. Iets kouder. Iets dat zijn maag op slag deed omdraaien.

De paar seconden tussen het horen van die stem en het zien van Linda op de vloer zouden hem altijd bijblijven. Haar lichaam onbeweeglijk, alsof alle spanning er tegelijk uit was gegaan. Haar lippen blauwachtig, een kleur die op een mensenlip niet hoorde. Een lege spuit naast haar uitgestrekte arm.

Mark knielde naast haar, zijn handen haar wangen kletsen, zijn stem een mengeling van bevel en smeekbede. "Linda! Wakker blijven, verdomme! Linda!"

"Linda! Linda, hoor je me?" stamelde Wim, zijn hart bonzend in zijn keel. Hij pakte haar koude hand — te koud, te stil — en voelde aan haar pols. Er was nauwelijks iets. Een flauw kloppen, als een stem die zegt dat hij er bijna niet meer is. Zijn eigen handen trilden ongecontroleerd.

Lorenzo hield een telefoon vast. Hij was degene die 112 had gebeld, zijn stem bevend maar zijn woorden duidelijk. "Overdosis, geloof ik. Ze is bewusteloos. Lange Nieuwstraat, nummer..." zijn stem stokte even terwijl hij naar het nummer aan de deur zocht.

Luca ijsbeerde vloekend door de kamer, zijn handen in zijn haar. "Godverdomme, hoeveel heeft ze genomen? We hadden haar moeten tegenhouden... ik had... we hadden..."

"Houdt je bek en blijf bij haar," zei Mark scherp, zonder op te kijken.

Niemand antwoordde anders. De minuten voordat de ambulance zou komen leken een eeuwigheid, een rekbaar gat in de tijd waarin alles bleef hangen. Wim bleef Linda's naam herhalen als een bezwering, terwijl Mark wanhopig haar borstkas masseerde in een onhandige poging tot reanimeren, zijn handen te groot, zijn kennis te klein. Linda's hoofd bungelde opzij. Er kwam een slijmerig spoor van speeksel uit haar mondhoek.

Het was Luca die als eerste de sirenes hoorde in de verte. "Ze komen!" riep hij, naar het raam stormend. Beneden in de straat scheen blauw licht tegen de gevels, dat ritme van blauw en zwart dat altijd te laat leek maar nu te vroeg.

Mark bleef onophoudelijk op Linda inpraten, alsof zijn stem haar terug kon trekken uit waar ze naartoe was gegaan. "Komaan Linda, niet nu, niet weggaan... alsjeblieft..." Hij was buiten adem en er diggelden tranen over zijn vuil besmeurde wangen. Wim had Mark nog nooit zien huilen. Dat maakte het des te echter, des te vreselijker, dat brak iets open wat hij daarna nooit helemaal meer dicht kon doen.

In een roes zag Wim twee ambulancebroeders en een politieagent de kamer binnenstormen, geleid door Lorenzo. De broeders duwden Mark en Wim opzij zonder een woord, met de rustige doelgerichtheid van mensen die dit eerder hadden gedaan en wisten dat haasten en paniek hetzelfde waren. Één nam onmiddellijk Linda's pols en checkte haar pupillen met een klein zaklampje; de ander haalde een injectiespuit tevoorschijn — naloxon, zou Wim later leren, het tegengif, iets wat je in seconden kon toedienen en in seconden het verschil maakte tussen leven en niet-leven.

"Wat heeft ze genomen?" vroeg de agent scherp. Mark vond zijn stem, al was die gebroken. "Heroïne... we denken heroïne. Ze had wat gekocht van iemand. Niet veel, dachten we..."

"Wanneer?"

"Weet ik niet. Een uur geleden, misschien anderhalf."

De agent siste iets in zijn portofoon. "Jullie blijven allemaal hier," zei hij streng. "Geen gezeik."

Wim kroop achteruit totdat zijn rug de vochtige muur raakte. Zijn handen zaten onder Linda's braaksel, besepte hij nu pas. Hij wreef ze verdwaasd af aan zijn broek terwijl hij toekeek hoe de broeders stug hun werk deden — beademingsmasker op Linda's gezicht, de naloxon-spuut in haar been, controleren, wachten.

Mark zat naast Wim, hield zijn hoofd in zijn handen en snikte geluidloos. Luca stond stil in een hoek, zijn ogen groot en leeg, alsof hij de betekenis van wat hij zag niet kon verwerken. Lorenzo praatte op fluisterton tegen de agent, zijn woorden gebroken, zijn stem de stem van iemand die het allemaal had voorzien en het toch niet had tegengehouden.

Na een paar angstige minuten — minuten die leken op uren, op dagen — gaf Linda een schokje. Haar lichaam kromp ineen en ze hoestte zwak, een rauw, onbeholpen geluid, maar een geluid. Een van de broeders steunde opgelucht. Linda ademde, al was het zwak en hortend, alsof ze reuzenmoeite moest doen voor iets wat normaal vanzelf ging.

Wim voelde een golf van opluchting die zo sterk was dat hij er misselijk van werd. Ze leefde. God, ze leefde nog.

"Twee van jullie mogen mee in de ambulance," zei een van de broeders kortaf. Mark was al overleed. Lorenzo volgde. Wim wilde ook, maar Mark legde een hand op zijn arm. "Ik ga," zei Mark zacht maar beslist. "Jij moet hier blijven voor het geval ze vragen hebben."

Het was een smoes. Wim wist het. Maar hij liet het gaan.

Hij keek toe hoe de brancard met Linda de trap af werd gedragen, de broeders voorzichtig en professioneel, Mark en Lorenzo volgend. Het blauwe licht van de wagen weerkaatste nog eenmaal tegen de muren van het pand, en daarna doofde het, samen met de sirene, afnemend in de afstand tot er niets meer was dan de stille straat.

Wim bleef achter met Luca.

Ze keken elkaar aan in de kamer vol rotzooi. De kaars flakkerde. Een fles was omgevallen en er liep iets donkers in een langzame plas over de vloer.

"Fuck dit," fluisterde Luca uiteindelijk, zijn stem gebroken op een manier die Wim nooit eerder had gehoord. Hij gaf een harde trap tegen een omgevallen stoelkussen op de grond en liep de deur uit, de trap af, de nacht in.

Wim riep hem niet na.

Hij bleef zitten, zijn hoofd in zijn handen. Alles om hem heen voelde plots zinloos. Hij dacht aan Linda op het dak en aan zichzelf die had geknikt toen hij had moeten ingrijpen. Vanaf dat moment was schuld geen gedachte meer, maar een plaats waar hij ging wonen.

In de wachtkamer van het UZA, uren later, zaten ze bij elkaar. Mark en Lorenzo die er al waren, hun gezichten grauw. Mark keek op toen Wim binnenkwam, zijn ogen rood maar opgelucht. "Ze leeft," zei hij, zijn stem vlak van uitputting. "Ze hebben haar gestabiliseerd. Maar het was kantje boord."

Lorenzo zat ineengezakt, zijn handen in zijn haar. "Ze moet stoppen," mompelde hij. "We moeten allemaal stoppen."

Wim liet zich op een plastic stoel vallen, zijn benen zwaar als lood. "Waar is Luca?" vroeg hij.

"Weg. Hij flipte en is ervandoor gegaan." Mark haalde zijn schouders op. "Ik weet niet waar."

Een arts kwam binnen, een oudere man met een clipboard, zijn toon zakelijk op de manier van iemand die dit te vaak had gezien. "Ze is buiten levensgevaar," zei hij. "Maar ze heeft een lange weg te gaan. We raden een afkickprogramma aan. Dit was een wake-up call." Hij zweeg even, zijn blik verzachtend voor een moment. "Jullie moeten goed voor haar zorgen. En voor jezelf."

Ze zwegen. De tl-lichten zoemden boven hun hoofd. Wim staarde naar de linoleumvloer en dacht aan Linda's glimlach op het dak, haar woorden — "we zijn vrij, toch?" — en hij wilde huilen, maar de tranen kwamen niet. In plaats daarvan voelde hij alleen maar woede. Op zichzelf. Op de drugs. Op de vrijheid die ze hadden gepretendeerd.

Linda was in behandeling gegaan. Haar ouders hadden haar opgehaald, een dag na haar ontslag uit het ziekenhuis, twee mensen die hij nooit had gezien en die de kamer binnenkwamen als vreemden in een wereld die niet de hunne was. Ze hadden niet veel gezegd. Ze hadden Linda's hand genomen en haar meegenomen naar een kliniek in Nederland.

Ze stuurde geen afscheid. Geen brief. Niets. Alsof ze zei: jullie hoorden bij de verkeerde wereld. Nu ga ik verder zonder jullie.

Wim kon haar dat niet kwalijk nemen. Maar hij miste haar elke dag.

Hoofdstuk 7

De afgrond (1980)

Na Linda's overdosis was niets meer hetzelfde. Het kraakpand werd kort daarna ontruimd — de eigenaar had lucht gekregen van de opschudding en stuurde de politie erachter. Mark en Lorenzo wisten op tijd hun spullen te pakken en doken onder bij kennissen. Luca was spoorloos verdwenen. Linda was weg. Wim bleef ontredderd achter, zonder thuis, zonder houvast, zonder de vertrouwde structuur van de groep die zijn anker was geweest, hoe ziek en chaotisch dat anker ook was geweest.

Hij trok een tijdje op met Mark en Lorenzo in een nieuw kraakpand in Borgerhout, maar de band was niet meer dezelfde. Er zat iets geknakt in de sfeer, iets wat je niet kon benoemen maar constant voelde, als een gekneusde rib: niet gebroken, maar pijnlijk bij elke ademhaling. Mark probeerde minder te gebruiken. Lorenzo droomde luidop van weggaan, ergens opnieuw beginnen. Wim hoorde hun woorden maar ze drongen nauwelijks tot hem door. Hij voelde alleen een diepe leegte en een schuld die geen naam had.

De nachten zonder de vertrouwde roes waren ondraaglijk. Dus zocht hij zijn troost opnieuw in de drugs — ironisch genoeg precies datgene wat hen bijna had vernietigd. Wim begon heroïne te gebruiken, niet omdat hij het wilde maar omdat het de enige manier was om de uren te doorstaan. Mark waarschuwde hem. "Doe dat niet, man. We hebben gezien hoe dat afloopt." Maar Wim haalde zijn schouders op, zijn ogen op de grond.

Op een avond hadden ze ruzie. Mark schreeuwde dat hij hem niet wilde verliezen, dat ze samen erdoorheen konden. Wim schreeuwde terug dat iedereen hem toch in de steek zou laten, net als Linda, net als allemaal. Mark had hem toen met tranen in de ogen achtergelaten in een steeg achter de Lange Nieuwstraat. Wim had de spuit in zijn zak gevoeld branden als een beschuldiging. Die nacht had hij zichzelf voor het eerst geïnjecteerd, en terwijl hij het deed had hij geweten — met een koude helderheid die drugs hem gaven vóór ze hem namen — dat hij een grens overging waarvan er geen makkelijke terugkeer was.

Sindsdien had hij Mark niet meer gezien.

Vanaf dat moment ging het snel bergaf, zo snel dat je het niet zag tot je al onderin zat. Wim dreef door de dagen als een spook, stal wat hij kon om aan geld te komen, sliep in kraakpanden vol vreemden die even verloren waren als hij. Antwerpen, ooit zijn speelterrein, was geworden tot een grijze doolhof.

Op een koude, miezerige nacht doolde hij door de straten rond het Sint-Jansplein. Zijn lichaam schreeuwde om een shot, maar hij had niets meer — geen geld, geen spullen, niets. In een steegje nabij een apotheek bleef hij staan. Met een woeste wanhoop die hij voor moed hield, pakte hij een losse baksteen en smeed die tegen het rolluik. Het alarm ging af. Seconden later: blauwrode lichten om de hoek.

Hij liep. Zijn benen werkten niet snel genoeg. Een harde duw, en hij tuimelde tegen de stenen muur, zijn gezicht schuivend langs het natte baksteen. Koude metalen ringen om zijn polsen.

"Blijven staan, klootzak."

Wim verzette zich nauwelijks. Een vreemd gevoel van verlichting mengde zich met de paniek, als iemand die eindelijk ophoudt te rennen. De rit naar het politiebureau was kort en vernederend stil. De rechercheurs vonden een kleine zak restjes heroïne in zijn zak. "Bezwaarlijk bezit en inbraakpoging," bromde een brigadier op de toon van iemand die dit al duizend keer had gezegd.

Wim zei niets. Wat viel er te zeggen?

Die nacht in de cel was de langste nacht van zijn leven. Niet omdat hij bang was — angst vereiste energie die hij niet meer had — maar omdat hij voor het eerst in maanden volledig nuchter was, en dat betekende dat hij kon nadenken. En nadenken deed pijn op een manier die veel erger was dan de afkickverschijnselen die al begonnen te kruipen: zijn maag die krampte, zijn handen die trilden, het zweet dat uitbrak in golven.

De rechter gaf hem de keuze: een ontwenningprogramma in een gesloten instelling, of een celstraf. Wim haalde zijn schouders op bij het vonnis. Wat maakte het uit waar hij zat?

* * *

De Begijnenstraat-gevangenis

De gevangenis was een wereld apart, een wereld die bestond naast de gewone wereld en er toch niets mee te maken had. De Begijnenstraat stonk naar urine en institutioneel schoonmaakmiddel, een geur die je nooit vergeet en die je weken later nog meent te ruiken op je eigen kleren. De cellen waren klein en grijs, de muren bekrast met namen en data en scheldwoorden en af en toe een tekening van iets wat vrijer was: een boom, een vogel, een vrouwenlichaam. De matras was dun als een krant en de dekens roken naar iemand anders. Het licht was altijd te fel of te vaag, nooit goed.

Wim zat elf maanden, maar de eerste weken waren een hel die hij zelfs nu, jaren later, niet volledig kon beschrijven. Zijn lichaam vocht op een manier die hij niet had verwacht, alsof het hem strafte voor wat hij het had aangedaan. De ontwenning begon in de tweede nacht: een koud zweet dat hem doorweekte, een maagkramp die hem dubbel deed slaan op de brits, een rillen dat niet ophield. Zijn huid voelde aan alsof er iets onderin zat dat eruit wilde, duizend kleine messen die duwden van binnenuit.

"Bewaker," had hij de eerste nacht geroepen, zijn stem nauwelijks hoorbaar. "Bewaker, ik voel me ziek."

"Iedereen voelt zich ziek," zei de stem aan de andere kant van de deur, zonder hem open te doen. "Dat gaat over."

Het ging niet over. Niet die nacht, niet de nacht daarna. Hij lag op zijn brits en zag schaduwen bewegen op de muren, hoorde stemmen in de gangen die er misschien niet waren. Zijn hoofd produceerde beelden die hij niet had opgeroepen: Linda's blauwe lippen, Hilde op de vloer van het kraakpand, Mark die huilde in de wachtkamer. Hij dacht dat hij gilte maar was niet zeker of het geluid ook echt uit zijn keel kwam.

Een verpleegkundige — een vrouw van in de vijftig met een gezicht dat niets meer verraste — bracht hem een methadonoplossing in een klein plastic bekertje. "Drinken," zei ze, zonder omhaal. Hij dronk. Het hielp een beetje. Niet genoeg.

"Hoe lang?" vroeg hij.

"Hoe lang wat?"

"Dit. Hoe lang duurt dit?"

Ze keek hem aan met de blik van iemand die niet liegt. "Weken, voor de lichamelijke kant. Langer voor de rest."

"En de rest?"

Ze glimlachte kort, moe. "De rest duurt het rest van je leven. Maar dat hoeft niet erg te zijn."

Ze vertrok voor hij kon antwoorden.

De gevangenis was een hiërarchie van geweld en overleving, een systeem met zijn eigen regels en zijn eigen valuta. Sigaretten, informatie, wederdiensten. De eerste maand werd Wim getest door oudere gevangenen, mannen met tatoeages die over hun polsen tot op hun handen liepen, mannen met ogen die al lang geleden hadden besloten om niets meer te laten zien.

"He, punker," gromde een kerel met een litteken over zijn wang, zijn stem laag terwijl hij Wim in de kantine tegen de muur duwde. "Wat heb je voor me?"

Wim voelde zijn hart bonzen, maar hij rechte zijn rug. "Niks," zei hij. Zijn stem trilde maar hij hield hem vast.

"Niks," herhaalde de man, zijn ogen vernauwend.

"Niks." Wim keek hem recht aan. Zijn handen balden zich tot vuisten in zijn zakken.

Een moment. Twee.

Toen was er een andere man, Jos, een oudere gevangene met eeltige handen en een rustige manier van bewegen. "Laat hem," zei Jos, niet luid maar met gezag. De man met het litteken keek Jos aan, overwoog iets, en liep weg.

Wim keek Jos aan, zijn adem zwaar. "Waarom?"

Jos haalde zijn schouders op, zijn ogen moe maar menselijk. "Omdat ik ook zo begon." Hij gooide Wim een sigaret toe. "Hou je taai."

Die momenten van troost waren zeldzaam maar ze waren er, als kaarslicht in een storm. In de kantine deelde Wim soms een tafel met Jos en een jonge verslaafde, Pieter, een jongen van amper twintig met ogen die te oud waren voor zijn gezicht. Pieter had een zusje dat hij al maanden niet had gezien, een meisje van zeventien dat hij had verteld dat hij op reis was.

"Ze gelooft me niet meer," zei Pieter op een avond, zijn stem zacht, zijn handen rond een mok slappe koffie. "Ik ken het aan haar stem als ik bel. Ze praat normaal, maar ze gelooft me niet meer."

"Dan moet je haar iets geven om te geloven," zei Wim.

"Zoals wat?"

"De waarheid, misschien. Of gewoon: dat je eruit wil komen."

Pieter keek hem aan. "Wil jij eruit komen?"

Wim dacht erover na. Het was niet zo'n eenvoudige vraag als het klonk. "Ik weet nog niet waarheen," zei hij uiteindelijk. "Maar ja."

In die chaos vond Wim een onverwacht anker: een dominee van de Antwerpse Pinkstergemeente, een man van in de zestig met grijs haar en ogen die niet oordeelden. Hij kwam elke week, zijn Bijbel onder zijn arm, zijn stem zacht maar vast. Wim had hem aanvankelijk genegeerd, zijn bezoeken vermeden, zijn uitnodigingen om te praten afgewimpeld. Religie was niet zijn ding. Maar op een avond — zijn derde maand in de gevangenis, zijn lichaam langzaam stabiel maar zijn hoofd nog steeds een storm — was hij toch gaan zitten.

"Je hoeft niets te geloven," zei de dominee, zijn handen gevouwen, zijn stem kalm. "Je hoeft alleen maar te luisteren."

"En dan?"

"Dan kijken we wat er vanzelf komt."

Ze praatten. Niet over God, in het begin. Over Antwerpen, over muziek, over de Stadswaag die de dominee van vroeger kende. "Ik liep daar ook," zei hij, en Wim keek hem verbaasd aan. "Niet op de manier waarop jij er liep," voegde de dominee eraan toe, een kleine glimlach op zijn gezicht. "Maar ik kende de sfeer. Die energie."

"En nu?"

"Nu ben ik hier." Hij keek om zich heen in de kale bezoekruimte. "Het heeft zo zijn charmes."

Wim lachte voor het eerst in weken. Het voelde vreemd in zijn keel, als een spier die lang niet gebruikt was.

"Je bent niet verloren, Wim," zei de dominee op een later bezoek, zijn stem vast maar zonder druk. "Mensen denken dat ze verloren zijn als ze hier binnenkomen. Maar verloren worden en verloren zijn zijn twee verschillende dingen."

"Wat is het verschil?"

"Verloren worden is iets wat je overkomt. Verloren zijn is een keuze die je blijft maken." Hij zweeg even. "Jij hoeft die keuze niet te blijven maken."

De woorden bleven hangen. Wim begon te lezen — de Bijbel, aanvankelijk als tijdverdrijf, daarna met iets wat nieuwsgierigheid leek. De verhalen waren vreemder dan hij had verwacht, rauwer, voller van bloed en verraad en mensen die zich schrap zetten voor iets waarvoor ze zichzelf nooit groot genoeg hadden gevonden. Dat herkende hij.

"Ik wil schoon zijn," mompelde hij op een nacht, zijn ogen op het plafond gericht, in de stilte van zijn cel. "Geen drugs meer. Geen chaos." Hij sprak het uit als een belofte, niet aan God of de dominee, maar aan zichzelf, aan de Wim die er nog was, ergens onder alles wat erbovenop was gestapeld.

* * *

De ontwenningsskliniek — het zwaarste jaar

Na elf maanden gevangenis stapte hij de Begijnenstraat uit. De zon prikte in zijn ogen op een manier die pijn deed, een alledaags ding dat hij was vergeten hoe het voelde. Hij stond op de stoep met een tas vol spullen die weinig wegens en een folder over nazorg die hij nog geen keer had gelezen.

Maar de rechtbank had besloten: na de gevangenis zou hij een jaar in een gesloten ontwenningsskliniek doorbrengen. Geen keuze. Geen onderhandeling.

De kliniek lag buiten Antwerpen, in een omgebouwd landhuis omgeven door een tuin die 's zomers moest opleven maar in de herfst ronduit deprimerend was: kale bomen, nat gras, een grindpad dat naar nergens leidde. Wim stapte uit de taxi die hem er naartoe had gebracht en keek naar het gebouw. Het zag er beter uit dan de gevangenis. Dat was iets.

De inname was een ritueel van formulieren, vragen en meer vragen. Een verpleegster met een vriendelijk gezicht en een efficiënte manier van doen nam zijn bezittingen in ontvangst. "Je gsm moet hier blijven," zei ze.

"Ik heb geen gsm."

Ze keek hem aan. "Dan is dat geregeld." Ze glimlachte. "Je kamer is op de eerste verdieping. Eentje. We weten dat privacy helpt in het begin."

De kamer was klein maar schoon. Een bed, een bureau, een raam dat uitkeek op de tuin. Op het bureau lag een notitieboekje en een pen.

Die eerste nacht sliep hij bijna niet. Niet door de afkick — zijn lichaam was intussen door de ergste storm heen — maar door de stilte. Hij was gewend aan de geluiden van de gevangenis, het gekletter van deuren, het geschreeuw, het gemurmel van mensen die nooit helemaal sliepen. Hier was het zo stil dat zijn eigen ademhaling hem wakker hield.

De volgende ochtend begonnen de groepssessies.

Twaalf mensen zaten in een kring in een kamer die rook naar koffie en ongemak. Een therapeute — jong, misschien dertig, met het soort rustige aandacht dat eruitziet als een aangeleerde vaardigheid maar dat misschien echt was — heette hen welkom alsof ze op een gewone vergadering waren.

"We beginnen altijd met: hoe voel je je nu, op dit moment. Niet gisteren, niet morgen. Nu." Ze keek de kring rond. "Wie wil beginnen?"

Niemand.

Ze keek naar Wim.

"Moe," zei hij. "En weet ik veel wat ik hier moet zeggen."

"Dat is een heel eerlijk antwoord," zei ze, en ze noteerde iets. "Moe is goed. Moe betekent dat je iets hebt doorgemaakt."

Naast hem zat een man van in de veertig, Dirk, met trillende handen en ogen die de vloer bestudeerden alsof er een uitweg in zat. Aan de andere kant zat een vrouw, Nathalie, die eruitzag als iemand wiens kleren nog steeds kwalitatief waren maar op wie het leven zijn tanden had gezet. Ze had de houding van een vogel die te lang in een kooi had gezeten.

"Ik heb een dochter," zei Nathalie plotseling, haar stem vlak. "Acht jaar. Ze woont bij mijn ex. Ze denkt dat ik op vakantie ben."

Niemand zei iets. De therapeute knikte.

"Hoe lang denkt ze al dat je op vakantie bent?" vroeg ze na een moment.

"Drie jaar."

De stilte die viel was de zwaarste stilte die Wim ooit had gevoeld, zwaarder dan de stilte in de gevangenis, zwaarder dan de stilte na de ambulance. Hij keek naar zijn handen.

De weken die volgden hadden een ritme dat hij aanvankelijk haatte maar later nodig had als een verslaafde die zijn dosis beheert. Opstaan om zeven uur. Ontbijt. Groepssessie. Individuele therapie. Lunch. Vrije tijd — een vreselijk woord voor uren die hij niet wist te vullen. Avondeten. Groepssessie. Slaap. Herhaal.

In de individuele therapie zat hij tegenover een man, Luc, een psycholoog die lang zweeg voor hij sprak. Dat irriteerde Wim aanvankelijk mateloos.

"Waarom zeg je niks?" vroeg hij op hun tweede sessie.

"Ik wacht tot jij iets zegt dat je eigenlijk wil zeggen."

"Ik weet niet wat ik wil zeggen."

"Dat is precies het probleem, denk ik." Luc leunde achterover. "Wat was het eerste wat je deed nadat je uit de gevangenis kwam?"

"In een taxi gestapt."

"En daarvoor?"

Wim dacht na. "Sigaretten gekocht. Een kop koffie. Buiten staan."

"Hoe was dat? Buiten staan?"

Wim zweeg een moment. "De zon deed pijn aan mijn ogen," zei hij uiteindelijk. "Ik was dat vergeten, hoe fel daglicht kan zijn."

Luc knikte. "Is dat goed of slecht?"

"Ik weet het niet. Het was gewoon." Hij keek naar zijn handen. "Ik ben dingen vergeten die normaal zouden moeten zijn. Gewone dingen. Daglicht. Stilte. Wachten zonder bang te zijn."

"Welke van die drie mis je het meest?"

Wim dacht er lang over na. "Wachten zonder bang te zijn," zei hij uiteindelijk. "Ik weet niet meer hoe dat is."

Luc knikte opnieuw, noteerde iets. "Dat is de kern, denk ik," zei hij. "We gaan proberen dat terug te vinden."

De zware periode was de vierde en vijfde week. Zijn lichaam was intussen stabiel, zijn hoofd helder, en dat was het probleem: helder genoeg om alles te zien. Helder genoeg om te weten hoeveel hij had verloren, hoeveel hij had laten sloegen, hoeveel hij had nagelaten te doen. Hilde was dood. Linda was weg. Mark was weg. De groep was uiteengevallen. Hij had de stukken zelf kapotgemaakt en ze daarna niet eens de moeite waard gevonden om op te rapen.

Op een avond vond Dirk hem in de tuin, 's nachts, te midden van de kale bomen. "Kunnen we hier eigenlijk zijn?" vroeg Wim.

"Waarschijnlijk niet," zei Dirk. "Maar het is ook niet verboden. Ik doe dit soms als ik niet kan slapen."

Ze stonden naast elkaar in de kou, hun adem wit voor hen.

"Hoe lang ben jij al bezig?" vroeg Dirk na een tijdje.

"Gebruiken? Al een paar jaar. Echt gebruiken, een jaar of twee."

"Ik ben al twaalf jaar bezig," zei Dirk. Zijn stem had geen spijt in zich, alleen feitelijkheid. "Ik ben drie keer in een kliniek geweest. Twee keer ben ik na zes maanden teruggevallen."

"Waarom de derde keer dan?"

Dirk zweeg een moment. "Mijn vrouw heeft me gezegd: de volgende keer bel ik de politie zelf. Niet dreigend. Gewoon als informatie." Hij haalde zijn schouders op. "Ze meende het."

"En nu?"

"Nu probeer ik te geloven dat ik hier een reden voor heb om te zijn." Hij keek naar de donkere lucht. "Niet altijd makkelijk."

"Nee," beaamde Wim. "Niet altijd makkelijk."

Ze stonden er nog een tijdje. Niemand zei nog iets. Dat was goed genoeg.

De maanden daarna werden langzaam beter, niet op een spectaculaire manier maar op de manier van grond die langzaam droogt na een overstroming: gradueel, onzeker, met plekken die nog steeds zompig waren maar tenminste bewandelbaar. Hij leerde praten in de groepssessies, niet vloeiend of met gemak, maar met de inspanning van iemand die een spier hertraint. Hij leerde luisteren naar anderen zonder meteen weg te willen.

Nathalie's dochter was op bezoek gekomen in de derde maand, begeleid door de vader. Het meisje had haar moeder omhelsd in de tuin, haar armen rond Nathalies middel, haar gezicht begraven in haar jas. Wim had het van op een afstand gezien en was naar binnen gegaan, zijn keel te strak om te blijven kijken.

Op zijn laatste avond in de kliniek zat hij op zijn kamer met het notitieboekje dat op het bureau had gelegen. Het was bijna vol. Hij had er dingen in geschreven die hij nooit hardop had kunnen zeggen: gedachten over Linda, over Hilde, over de nacht in de apotheeksteeg, over de gevangenis, over wat hij had gewild en wat hij had gedaan en het gat daartussenin. Het was geen dagboek en geen biecht en geen excuus. Het was gewoon een stapel dingen die hij uit zijn hoofd moest hebben.

Hij sloeg het notitieboekje dicht en keek naar het raam.

Morgen was hij vrij. Echt vrij, dit keer.

Of dat was de theorie.

* * *

De wederopbouw

De dag dat hij de kliniek verliet was een grauwe novemberdag, de lucht laag en vochtig. Sociaal werk had een kamer geregeld — een zolderkamer boven een kruidenier in Borgerhout, de hitte 's zomers ondraaglijk maar nu in november acceptabel. De muren waren geel van nicotine van een vorige huurder die hij nooit zou kennen. Er stond een oud bed, een tafel, twee stoelen.

Hij haalde een kat uit het dierenasiel. Een magere grijze die hij Rebel noemde, haar ogen glinsterend. Ze sliep de eerste nacht bij zijn voeten en hij voelde haar warmte door de dunne deken heen en dacht: dit is iets. Dit is een begin.

Sociaal werk regelde ook werk — interimarbeid bij Atlas Copco, een fabrikant van pneumatisch gereedschap. De fabriek was lawaaiig, het werk fysiek, de voorman een man met eeltige handen die weinig zei maar alles zag. "Jij werkt goed," zei hij na de eerste week, zijn toon neutraal maar bedoeld als een compliment. Wim knikte en zweeg en dacht: dit is het begin van iets wat een leven kan worden.

Hij verbrak alle contact met zijn oude vrienden. Niet met een gesprek, niet met een beslissing, maar gewoon door niet meer te bellen, niet meer te verschijnen op de plekken waar hij hen had kunnen vinden. Het was een vorm van lafheid die hij zichzelf

vergaf. Hij had niet de kracht om goed te doen en tegelijk te rouwen om wat verloren was.

Soms liep hij langs de Stadswaag. Overdag, wanneer het rustig was. Hij staarde naar de gevel waar vroeger Cinderella had gezeten. Een doodse stilte hing er; de club was inmiddels een opslagplaats geworden. Het voelde als een andere eeuw. Hij probeerde te voelen wat hij toen had gevoeld — de jeugdigheid, de opwinding, zelfs het verdriet — maar er kwam niets. Alleen een moeheid, een berusting. Wim keerde de plek uiteindelijk de rug toe en vermeed sindsdien het verleden, zowel in gedachten als in straten.

Na een jaar stond hij op zijn beide voeten, zijn leven een fragiele maar stabiele constructie. Hij vond een bediendecontract als werkvoorbereider bij een studiebureau in de petrochemie. Een kantoor, een pak, een toekomst die bestond uit concrete dingen. "Dit is het," mompelde hij soms, zijn ogen op zijn bureau. "Dit is wie ik ben."

Maar de wereld had andere plannen. Toen de eerste Irakoorlog uitbrak, werden alle projecten stilgelegd. Wim werd ontslagen, zijn contract verscheurd, zijn toekomst een vraagteken.

Hij besloot als taxichauffeur te werken. Een tijdelijke oplossing, een manier om de rekeningen te betalen. "Het is maar voor even," zei hij tegen zichzelf, zijn handen op het stuur, zijn ogen op de natte straten van Antwerpen.

Maar de taxi werd zijn leven. De nacht zijn thuis. De stad zijn spiegel.

En zo reden de nachten zich aaneen, donker op donker, zonder dat iemand de man achter het stuur echt zag staan. Wim De Gier was een schim geworden, een voorbijganger in zijn eigen leven. En tot deze avond had hij daar vrede mee gehad — al was vrede misschien niet het juiste woord. Eerder acceptatie. Een straf die hij zichzelf had opgelegd voor redenen die hij de eerste tijd kende maar langzaam was vergeten, zodat alleen de straf zelf overbleef.

— *wordt vervolgd* —

DEEL DRIE

De Nacht Gaat Door

Antwerpen, dezelfde nacht

Hoofdstuk 8

Wim maakte zich los uit de herinneringen. De motor van zijn taxi snorde zacht, de straten om hem heen waren stil, en de nacht was nog lang. De stad had zich teruggetrokken in zichzelf, zoals ze altijd deed na middernacht — de maskers af, de façades donker, alleen de natriumlampen die hun oranje gloed bleven gooien op het natte asfalt als altijd.

Hij startte opnieuw, zijn handen vast op het stuur. Rijden hielp. Dat had hij geleerd: als het hoofd te vol werd, dan rijden. De beweging maakte iets los wat stilstand niet kon. Als je reed, was er altijd de weg voor je, altijd een volgende straat, een volgende hoek. Je kon niet blijven hangen op één plek.

Om half drie zag hij twee dames op het Sint-Jansplein staan die wuifden, hun adem dampend in de koude lucht, hun laarzen modderig. Hij stopte en opende het portier voor hen.

"Goede avond, dames. Waar naartoe?"

"Na Halle," zei de gezettere van de twee, haar stem met dat rijke Brussels accent dat altijd klonk alsof ze elke zin een tikkeltje hoger inzette dan normaal. "Halle boven Brussel."

Wim berekende snel. Een lange rit, bijna vijftig kilometer, in het midden van de nacht door slapende dorpen en verlaten ringwegen. Drieduizend frank, minimum. "Dat komt op drieduizend frank, mevrouw. Afhankelijk van de snelweg."

Ze wisselden blikken, schudden hun schouders. "Dat is goed," zei de dame in de bloemenjurk. "We zijn met de trein uit Brussel gekomen. Het was de verjaardag van mijn broer, en ja..." ze keek hem indringend aan, "het is een beetje uit de hand gelopen."

Ze roken naar parfum en taartsuiker en een lange avond. Op de achterbank zat ook een derde figuur — een man die Romain heette, lijkbleek, zijn hoofd tegen het raam, zijn ogen gesloten. Zijn das was losgeknopt, zijn haar in de war op een manier die suggereerde dat de avond inderdaad behoorlijk uit de hand was gelopen. "Alles is er al uit," fluisterde een van de dames veelbetekenend.

Wim hield zijn gezicht neutraal. "Geen probleem, mevrouw. Ik rijd u veilig."

Hij reed. De Brusselse ring, de autoweg richting het Pajottenland. De regen had opgehouden, de lucht was klaar geworden en de glooiende heuvels van het Pajottenland ontrolden zich langzaam in het vroege ochtendlicht, groen en stil, alsof de stad nooit had bestaan. Wim herinnerde zich hoe hij hier als kind eens had gewandeld met zijn vader, een zondagse wandeling die hij had gehaat op het moment zelf maar die hij nu soms terughaalde, de herinnering schoner dan het origineel.

De dames sliepen. Romain sliep het diepst, zijn mond half open, een zacht gesnik dat af en toe uit zijn keel ontsnapte. Wim reed alleen met de stilte en het veranderende landschap.

Hij dacht aan niks bijzonders. De motor. De weg. Het licht dat veranderde van grijs naar goud aan de rand van de hemel. Er hoeft niet altijd iets aan de hand te zijn, dacht hij. Soms is rijden gewoon rijden. Soms is de nacht gewoon de nacht, en niet een spiegel van alles wat fout is gelopen.

Die gedachte hield hij vast als een steen in zijn hand.

In Halle hielp hij de dames uitstappen. Ze gaven hem vijfhonderd frank fooi, een royale geste die hij dankbaar aannam.

"Je bent een schat, jong," zei de jongste van de twee, haar hand even op zijn arm. Romain wankelde op zijn benen, zijn broer die hem ondersteunde en hem met de blik van een man die dit al vaker had meegemaakt richting de voordeur stuurde.

"Goede dag verder, dames. Beterschap, meneer Romain."

Hij reed terug alleen, de weg leeg, de nacht afnemend aan de horizon. Af en toe flikkerde een ster door de dunner wordende wolken. Hij grinnikte bij de gedachte aan Romain's staat. "Alles is er al uit." Ja, soms was dat precies hoe het voelde na een lange nacht.

* * *

De bazen, Maurice, en de loopgravenoorlog

Terug in de stad, in het begin van zijn dienst die avond, had Wim de gebruikelijke rompslomp meegemaakt op het taxibedrijf. Zijn bazen waren een stelletje gefrustreerde bureaucraten die niets anders deden dan elkaar de loef afsteken om in een mooi blaadje te komen bij de grote baas, die zich van al hun doen of laten niets aantrok. Het leidde tot compleet onlogische en absurde situaties, waarvan de

chauffeurs altijd de slachtoffers waren. De ene bediende controleerde of de asbakken wel geledigd waren, de andere keek onder de voetmatten om te zien of er gestofzuigd was, weer een ander controleerde de bandenspanning.

Wim vergeleek het altijd met een loopgravenoorlog: niemand wilde verantwoordelijkheid nemen, maar iedereen deed zijn uiterste best om op te vallen zodat de grote baas de indruk kreeg dat men de hopeloze situatie wilde keren. Tevergeefs. Alles zat verzuild in tradities, zodat de minste opmerking een regelrechte orkaan teweegbracht. De discussies woedden fel, maar er brak zelden iets af.

Het ergste vond hij wanneer een klant telefonisch een klacht formuleerde. Ze speelden verstoppertje: de dispatcher noteerde een beschuldiging als "Deur geslagen, klant uitgescholden, avances gemaakt bij dame van 83, dronken gereden, dubbel gereden, zonder meter gereden, vijftig frank te veel gevraagd, geen wisselgeld..." Het ging eindeloos door. Wim wist dat hij niets had gedaan, maar zodra die nota lag, kookte zijn bloed. Zijn ogen liepen rood aan en zijn vuisten balden zich tot hamers.

"Wat in godsnaam..." dacht hij dan. Toch stond hij tegenover Maurice, zijn baas, die hem met leedvermaak aankeek. Maurice had hem in de tang, ook al wist hij net zo goed als Wim dat het fantasieën van de klant waren. Maar rapport op rapport stapelde zich op zonder dat er ooit iets gebeurde. De stok waarmee Maurice kon slaan werd dikker, en Wim werd onzichtbaarder.

Maurice was een zielig man, jarenlang gescheiden, zijn werk als tweede echtgenote beschouwend. Net als Wim kende hij de eenzaamheid. Ze had hem gevormd op een manier die hem deed denken dat controle hetzelfde was als macht en macht hetzelfde als betekenis. Hij nam weinig kwalijk, zolang de grote baas niets hoorde. Dat was zijn enige principe: geen ophef die bovenstrooms doorsijpelde.

"Wim," zei Maurice op een dag, zijn ogen op een map met klachten gericht, "ik zeg het je vriendschappelijk: je hebt meer vijanden dan vrienden in dit bedrijf."

"Dat weet ik, Maurice."

"En dat stoort je niet?"

Wim dacht na. "Vrienden kosten energie," zei hij uiteindelijk. "En ik heb die energie nodig voor andere dingen."

Maurice keek hem aan op een manier die zowel onbegrip als iets wat leek op bewondering uitdrukte. "Jij bent een vreemde vogel, De Gier."

"Ja."

"Maar je rijdt wel goed."

"Ja."

Dat was het einde van het gesprek. Dat was de verstandhouding die ze hadden, Wim en Maurice: twee mannen die wisten dat ze elkaars tegenstander waren maar ook dat ze elkaar nodig hadden, als twee landen in een koude oorlog die te veel te verliezen hadden om echt te beginnen schieten.

Solidariteit bestond niet meer in het bedrijf, als het er al ooit had geweest. Wim stond steeds meer alleen en voelde de strop strakker om zijn nek. Het enige wat hij kon doen, was vaste klanten vinden die enkel met hem wilden rijden: een select kringetje dat hem een zekere bescherming bood. De jaloezie bij collega's groeide, maar op het bureau werd er minder gerept over slechte rapporten wanneer zijn vaste klanten tevreden waren.

Zo werkte het systeem. Je leerde het spelletje kennen en dan speelde je het zo goed als je kon, zonder te denken aan wat het spelletje zelf zei over de mensen die het hadden bedacht.

Hoofdstuk 9

Een pauze in de Pimms

Het pessimisme had Wim toch totaal opgevreten. Het tolde in zijn hoofd en de honger knaagde aan zijn darmen op een manier die niet alleen lichamelijk was. Hij vroeg via de radio om pauze. Jeannine, de telefoniste, was blijkbaar in slaap gevallen, en Wim moest tot viermaal toe oproepen voordat hij een antwoord kreeg.

"Pauze toegekend, Wim. Half uur."

"Dank je, Jeannine."

Hij sloeg de deuren van de auto op slot en stapte de frisse lucht in. De Pimms, een goedkope haven op de Rooseveltplaats, was zijn bestemming. De zaak rook naar frituurvet en koffie en nacht, een combinatie die in zijn neus zat als een oud nummer. Bij binnenkomst groette de dienstster hem met een brede glimlach.

"Stil hè, jong!" zei ze met een verbaasde uitdrukking op haar gezicht, haar blonde carré glanzend in het schemerlicht. Ze was de enige andere levende ziel in de zaak. Buiten, aan de overkant, lagen de andere chauffeurs ver achterover in hun zetels te slapen of lazen een boek. Sommigen keken wezenloos voor zich uit.

"Een goulash, alstublieft," zei Wim, terwijl hij aan een tafeltje bij het raam aanschoof. "En koffie."

"Komt eraan."

Terwijl hij wachtte, liet hij zijn gedachten los. Hij keek naar de chauffeurs buiten, hun silhouetten vaag achter het beschlagen glas van hun wagens. Mannen die ook hun nacht uitzaten, elk op zijn eigen manier, elk met zijn eigen gewichten. Hij vroeg zich af wat zij meedroegen, wat zij begraven hadden, wat hen wakker hield in de uren voor het licht.

De goulash kwam, dampend en geurend naar paprika en rundvlees. Wim at langzaam, zijn ogen op de straat. De warmte van de maaltijd bracht hem langzaam terug in balans, de kou van de nacht gevende dat hij zijn eigen lichaam vergeten was.

De serveuse — hij wist niet hoe ze heette, hij was haar nooit naar haar naam gevraagd in al die keren dat hij hier at — bracht meer koffie zonder dat hij er om had gevraagd. Ze had dat: een soort stille waakzaamheid, altijd weten wat iemand nodig had voor ze het zelf wisten.

"Gaat het?" vroeg ze, terwijl ze de koffie neerzette.

"Jij vraagt dat altijd," zei hij.

Ze glimlachte. "En jij antwoordt er altijd omheen."

Wim keek haar aan. Ze had gelijk. "Lange nacht," zei hij. "Veel herinneringen."

"Die zijn soms slechter gezelschap dan geen gezelschap."

"Soms," beaamde hij.

Ze leunde tegen de tafel, haar armen over elkaar, haar blik op hem gericht met de aandacht van iemand die niet doet alsof ze luistert maar echt luistert. "Ik zie jou hier al jaren komen, weet je. Altijd laat. Altijd alleen. Altijd met dat gezicht."

"Welk gezicht?"

"Het gezicht van iemand die net iets heeft gedacht wat hij liever niet had gedacht."

Wim zweeg een moment. "Dat klopt vrij goed," zei hij uiteindelijk.

"Ik ben vijf jaar in deze zaak. Ik herken de nachtmensen. Jullie hebben allemaal dat gezicht op een bepaald moment. Als de stad te stil wordt en het hoofd te luid."

"En jij?" vroeg hij. "Jij hebt dat ook?"

Ze lachte, kort, een beetje bitter. "Elke nacht. Maar ik heb de koffie om mee te draaien." Ze rechtte haar rug. "Nog iets, of is het genoeg?"

"Het is genoeg," zei hij. "Dank je."

Ze knikte en liep terug naar de bar. Wim at de laatste hapen van zijn goulash en keek naar de straat buiten. De stad begon heel langzaam te ontwaken: een fietser hier, een vuilniswagen in de verte. Het ritme van de ochtend dat zich aankondigde, traag maar onvermijdelijk.

Hij betaalde, liet vijfhonderd frank fooi achter — meer dan gewoonlijk, hij wist zelf niet waarom — en liep naar buiten. De koude lucht sloeg hem in het gezicht. Beter. Helderder.

* * *

Rotterdam — het laatste avontuur voor de val (1980)

Soms, in de stilte van de taxi, kwamen herinneringen die hij niet had opgeroepen. Herinneringen die hem overielen als onverwacht weer, en die hij niet altijd kon afweren.

Rotterdam, de winter van 1980. Een stad die rauwer leek, wilder, een plek waar de punkscene nog leefde, niet versmacht door de politie of de gevestigde orde. Wim en Mark hadden de trein genomen, hun zakken gevuld met gestolen geld, hun hoofden licht van hasj en speed, en belandden in de Witte de Withstraat, het kloppende hart van Rotterdam's underground. De straat was een chaos van neonlichten, graffiti, en muziek die uit open ramen dreunde, een plek waar punkers, kunstenaars, en zwervers elkaar vonden in een eindeloze nacht.

Kaasee was hun eerste stop: een groezige kelder waar de muren zweetten en de vloer plakte van gemorst bier. De concerten waren kort, nummers van 45 seconden, een explosie van rauwe energie. Het publiek gooide bier en eieren naar de bands, en de bands gooiden terug. Wim stond middenin het gewoel, zijn lichaam stotend tegen andere lichamen, zijn keel rauw van schreeuwen.

"Dit is het, Wim!" brulde Mark, een ei in zijn hand, zijn ogen wild terwijl hij het naar de zanger gooide. De zanger lachte, zijn gezicht druipend van dooier, en brulde een nieuw nummer. Ze lachten mee, hun hoofd licht, hun lichaam los.

Na Kaasee trokken ze naar Exit, een punkcafé verderop in de Witte de Withstraat, een smoezelige plek met een jukebox vol Sex Pistols en The Clash. Bots was de gastheer, een reus van een kerel met een kaal hoofd en een litteken over zijn wenkbrauw. "Jij bent vriend of vijand," zei hij tegen Wim, zijn stem laag. "Kies maar."

"Vriend," zei Wim. Bots lachte, zijn hand als een bankschroef. "Goed zo, jongen. Drink!"

Maar zelfs in Exit voelde Wim de schaduw. De paranoia die groeide met elke snuif, elke nacht. "Ze kijken altijd," mompelde hij tegen Mark, zijn ogen op de deur gericht. Mark lachte. "Laat ze kijken, broeder." Maar Wim voelde het: een koude rilling, een voorgevoel.

* * *

De joyriding — en het einde

Nadat hij Rotterdam had verlaten, op een avond waarvan hij de details nooit helemaal helder had kunnen houden, had hij Gerard ontmoet — een jonge landloper uit Lyon, zijn haar vuil, zijn ogen helder maar hongerig.

"Waar ga je naartoe, vriend?" had Gerard gevraagd.

"Weg," zei Wim. "Parijs, misschien. Waar niemand me kent."

Ze stapten op een trein zonder kaartje. De conducteur betrapte hen midden in de nacht en ze werden uit de trein geschopt in een onooglijk Waals dorp, de naam van het station onleesbaar in de sneeuw.

"Wat nu?" vroeg Gerard, zijn stem trillerig van de kou.

"We lopen," zei Wim.

Ze trokken te voet verder, de sneeuw krakend onder hun schoenen, de nacht een eindeloze tunnel. Niet ver zagen ze een Citroën DS Super de Luxe voor een garage, de autosleutel glinsterend in het slot.

"We nemen hem," zei Wim. Niet als een plan maar als een conclusie.

Gerard aarzelde. "Dat is diefstal, man. We worden gepakt."

"We worden sowieso gepakt," zei Wim. "Dit is tenminste warm."

Ze reden uren, de wegen glad van sneeuw en ijs. Net voor de grens sputterde de motor en viel de wagen stil op de pechstrook van een verlaten snelweg. Ze sliepen in de wagen, de kou bijtend door de dunne kleding heen.

Bij het ochtendgloren bonkte een politieagent op het raam. De rest was snel gegaan: uitstappen, handen op de motorkap, paspoorten. Toen de agent Wims naam intikte, gingen de alarmbellen af. Mark was intussen opgepakt in Antwerpen en had zijn mond voorbij gepraat. De inbraken, de drugs, de chaos — het was allemaal gedocumenteerd.

Gerard werd na verhoor vrijgelaten. "Sterkte, vriend," mompelde hij, zijn ogen vol spijt. Wim knikte, zijn keel droog.

De combi naar Antwerpen was lang en stil. De twee rijkswachters graptten onderweg, hun stemmen los en luchtig in de cabine, de wereld buiten voorbijglijdend als iets wat hem niet meer aanging. "Je taxi naar huis," zei er een sarcastisch bij het

uitstappen. Maar Wim had hem aangekeken en iets in die grap gezien dat hij niet had verwacht: een mens die ondanks alles nog steeds een grap maakte. Zelfs dat kleine gebaar had hem iets gegeven. Een anker, hoe klein ook.

De gevangenis en de kliniek wachtten. En uiteindelijk, aan de andere kant, de taxi.

Hoofdstuk 10

Terug in zijn taxi, zijn pauze voorbij, reed Wim de nacht weer in. Het was kwart voor vijf. De stad begon te ademen, de eerste bakkerijen openden hun deuren, een enkele vroege fietser doorkruiste een verlaten kruispunt.

De radio kraakte. "Taxi 214, klant aan de Kammenstraat, nu. Spoed."

"Begrepen," zei hij. Zijn stem klonk vlakker dan hij bedoelde.

De Kammenstraat. Wim reed. Zijn gedachten waren nog bij de Pimms, bij de serveuse, bij de warmte van de goulash. Soms was een kleine menselijke aanraking genoeg om de nacht draaglijker te maken. Niet meer dan dat. Niet minder.

Bij de Kammenstraat stopte hij voor een rij huizen. Niemand op straat. Hij wachtte een minuut, twee. Toen opende een deur en stapte er een man uit, zijn kraag omhoog, zijn stappen snel en doelbewust.

Wim had hem al gezien voor hij in de auto stapte.

Lang. Grijzend haar. Een manier van bewegen die iets bekends had, iets wat zijn geheugen aanstiet op een plek die hij had proberen dicht te houden.

De man opende het achterportier. "Naar de Paardenmarkt," zei hij, zijn stem laag.

Wim startte. Hij keek in de spiegel. De man zat achterover, zijn ogen half gesloten, zijn handen in zijn schoot. Er was geen tatoeage zichtbaar. Geen litteken. Gewoon een man die laat naar huis wilde.

Wim ademde langzaam uit. Niet alles was een spook. Soms was een klant gewoon een klant.

Ze reden in stilte, de stad traag ontwakend om hen heen. Bij de Paardenmarkt stapte de man uit, gaf hem een biljet van duizend frank, en liep weg zonder te wachten op wisselgeld. Wim keek hem na.

Gewoon een klant.

Hij parkeerde en stak een sigaret op. De rook kringelde omhoog in de koele lucht. Nog een uur, misschien twee, dan was zijn shift voorbij.

Een onverwachte jongen

Vijf minuten later verscheen er een jongen aan de rand van het plein, zijn hanenkam — smal, kleverig, een beetje scheef op zijn hoofd — gloeiend in het licht van een straatlantaarn. Hij droeg een leren jack dat te groot was voor zijn smalle schouders en had de uitgeputte blik van iemand die een lang concert had overleefd.

"Vrij?" riep hij, zijn stem nog hees van het schreeuwen.

"Stap in."

De jongen — hij stelde zich voor als Raf, negentien jaar, uit Berchem — plofte op de achterbank met de lichtheid van iemand voor wie de zwaartekracht tijdelijk was opgeschort. Hij rook naar bier en rook en iets zoets wat waarschijnlijk hasj was.

"Goed concert?" vroeg Wim, zijn stem neutraal.

"Man," zei Raf, zijn hoofd achterover. "Je kunt niet beschrijven hoe goed. Ze speelden alles, weet je? Ze speelden echt alles. Ik dacht dat ik dood zou gaan, in de goede zin."

Wim grinnikte, ondanks zichzelf.

"Punk?" vroeg hij.

"Hardcore. Maar ook wat old school. Ze hadden een The Clash cover die..." Raf zweeg even, zoekend naar het woord. "Die deed wat met me, weet je? Iets wat ik niet verwachtte."

"London Calling," zei Wim zachtjes, meer tegen zichzelf dan tegen de jongen.

Raf keek op in de spiegel. "Ken jij The Clash?"

"Een beetje."

"Een beetje? Man, je bent taxichauffeur, je bent oud—" Hij stopte. "Sorry. Niet beleefd."

"Geeft niet. Je hebt gelijk dat ik oud ben."

"Maar je kent The Clash." Raf leunde voorover, zijn elbogen op de rand van de voorstoel. "Heb jij dat ook gehad? Dat gevoel? Als een song alles zegt wat je zelf niet kunt zeggen?"

Wim zweeg een moment. Hij dacht aan een zaal in Leuven, 1979, Robert Smith in het rookmachinewaas. Hij dacht aan de moshpit in Paradiso. Hij dacht aan de kasseien van Antwerpen 's nachts, met een fles goedkope wijn in zijn hand en het idee dat de nacht nooit zou eindigen.

"Ja," zei hij. "Ik heb dat gehad."

"En nu?" vroeg Raf. "Heb je dat nu nog?"

Wim dacht er een moment over na. "Nu heb ik het soms als ik rijd," zei hij. "Laat in de nacht, als de stad slaapt en de straten leeg zijn. Niet hetzelfde. Maar iets in die richting."

Raf zweeg, zijn ogen wijd. Alsof hij iets hoorde wat hij niet verwacht had van een taxichauffeur op dit uur.

"Dat is mooi," zei hij uiteindelijk.

"Ja," zei Wim. "Soms is het dat."

Bij het adres in Berchem stapte Raf uit. Hij betaalde stipt de meter, stopte er tweehonderd frank bij als fooi. "Voor de Clash-kennis," zei hij, en hij grinnikte.

Wim keek hem na terwijl hij de straat in liep, zijn hanenkam een vreemd silhouet in het vroege ochtendlicht. Een echo van iets. Niet hetzelfde. Maar iets in die richting.

Hoofdstuk 11

Om kwart voor zes reed Wim terug richting het Sint-Jansplein. Zijn shift liep op zijn einde. De nacht was bijna klaar.

Hij dacht aan de man in de haven. Aan de vrouw in het legerjack die in de steeg was verdwenen. Aan de punker met de hanenkam die hem had gevraagd of hij dat gevoel nog had. Drie ontmoetingen die hem hadden geraakt op een manier die hij niet helemaal kon verklaren.

De stad was aan het ontwaken. Een melkboer zette kratten neer voor een café. Een verpleegster stapte op haar fiets, haar witte jas zichtbaar onder haar jas. Een hond liep kriskras over een verlaten plein, zijn poten klikkelend op de kasseien.

Wim parkeerde op zijn vaste plek, de motor afzettend. De stilte die volgde was anders dan de stilte van midden in de nacht. Niet leeg, maar vol — vol van het gemurmel van een stad die langzaam bijkwam uit zijn slaap.

Hij keek naar de Madonna op de gevel. Ze hing er roerloos bij, haar stenen gezicht naar de hemel gewend, het kind in haar armen. Altijd dezelfde uitdrukking: die ondefinieerbare combinatie van verdriet en aanvaarding die hij zo goed kende, die hij zelfs begreep op een manier die hij moeilijk kon uitleggen.

"Jij hebt het ook gehad," mompelde hij, half tegen haar, half tegen zichzelf. "Jij draagt het ook."

De Madonna gaf geen antwoord. Ze deed dat nooit. Maar ze was er wel, elke nacht, elke vroege ochtend, elk keer dat hij hier parkeerde en even niet meer wist wat hij ermee aan moest.

Dat was iets waard.

De radio kraakte voor de laatste keer. "Wim, jouw shift is gedaan. Goed werk."

Het was Jeannine, haar stem vriendelijker dan gewoonlijk, alsof ze wist dat hij een lange nacht had gehad.

"Dank je, Jeannine," zei hij.

Hij zette de motor af. De taxi stond stil. De dag wachtte.

— wordt vervolgd —

DEEL VIER

Het Weerzien

Antwerpen, vroege ochtend

Hoofdstuk 12

Na zijn shift, de taxi ingeleverd bij de centrale, zijn geld in een enveloppe gestopt en afgegeven aan de nachtdienst, liep Wim De Gier naar buiten. De ochtendlucht sloeg hem in het gezicht — koud, vochtig, maar helder. De dag kondde zich aan met een smalle streep goud achter de daken.

Hij had al vijftig meter gelopen in de richting van zijn flat toen hij stilstond.

Er stond iemand aan de overkant van de straat.

Lang. Grijzend haar. Een leren jas. Niet de man van de haven — hij had die man inmiddels genoeg gezien om te weten dat dit hem niet was. Dit was iemand anders. Iemand die rechtop stond in de koude ochtend, zijn handen in zijn zakken, zijn ogen op Wim gericht alsof hij al een tijd had gewacht.

Wim bleef staan. Zijn hart begon een ander ritme te kloppen.

De man stak de straat over. Langzaam. Geen haast. Alsof hij wist dat Wim niet zou weglopen.

En toen herkende hij hem.

Mark.

Het was Mark, ouder — veel ouder dan het gezicht dat Wim in zijn hoofd had bewaard, dat gezicht van een jongen in een kraakpand met tranen op zijn wangen en de naam "Linda" op zijn lippen. Dit gezicht had lijnen die er vroeger niet waren, grijze slapen waar zwart was geweest, een uitdrukking die de bruuske openheid van vroeger had geruild voor iets rustigers, iets wat meer gewicht droeg maar ook meer accepteerde. Maar de ogen waren dezelfde. Donker, alert, een beetje te scherp voor iemand die kalm probeerde te lijken.

"Lang niet gezien," zei Mark. Zijn stem was schorrer dan vroeger.

Wim wilde iets zeggen. Zijn mond bewoog niet.

"Je ziet er niet zo slecht uit," vervolgde Mark, zijn sigaret naar de grond brengend en er langzaam op uitdrukkend. Zijn toon had niets sarcastisch. Het was gewoon een vaststelling. "Voor iemand die al twintig jaar alleen in het donker rijdt."

"Jij weet waar ik rijd?" Wims stem klonk anders dan hij bedoeld had — te dun, te verrast.

Mark haalde zijn schouders op. "Antwerpen is klein. Zeker voor mensen zoals wij." Hij zweeg even. "Ik heb je een paar keer gezien. Geparkeerd op het Sint-Jansplein. Ik wist het al een tijdje." Een korte pauze. "Ik wachtte op het juiste moment."

"En dit is het juiste moment?"

"Het is tenminste een moment." Mark keek hem aan. "Mag ik meelopen?"

Wim aarzelde. Zijn flat was drie straten verder. Zijn bed wachtte. Zijn kat Rebel wachtte. De slaap wachtte. Maar hij keek naar Mark — naar de manier waarop hij stond, zijn gewicht gelijk verdeeld, zijn ogen rustig — en hij knikte.

"Kom."

Ze liepen naast elkaar door de vroege ochtend, hun stappen gelijk van ritme zonder dat ze het afgesproken hadden. De straten geurden naar nat beton en vers brood van een bakkerij op de hoek. Ergens in de verte rinkelde een tram.

"Hoe ben je hier terechtgekomen?" vroeg Wim uiteindelijk. "Taxichauffeur, bedoel ik."

"Via via. Na de petrochemie, na het ontslag." Wim stopte even voor een rood licht hoewel er geen auto te zien was. Een oude gewoonte. "Het was tijdelijk, en toen werd het permanent."

"Dat is hoe het gaat," zei Mark.

"En jij?"

"Ik werk nu in een café. Uitbater. Al een paar jaar." Hij haalde zijn schouders op. "'s Avonds, laat. Ook een nachtmens, zie je. Kan er blijkbaar niet van af."

Wim keek hem zijdelings aan. "Ben je clean?"

"Al zeven jaar." Mark zei het zonder nadruk, gewoon als informatie. "Jij?"

"Bijna twintig jaar."

Mark knikte langzaam. Goed. Niet meer dan dat. Maar het woord voelde solide.

Ze liepen een tijdje zwijgend. Een merel begon ergens te zingen, belachelijk vroeg, belachelijk vol van leven op dit uur.

"Ik heb je proberen te bereiken," zei Mark, zijn stem iets zachter. "Jaren geleden. Na de kliniek. Ik had gehoord dat je eruit was. Ik heb naar je gevraagd bij mensen die je kenden."

"Ik was er niet," zei Wim. "Ik bedoel: ik was er wel, maar ik was er niet voor dat soort dingen."

"Dat begreep ik ook. Daarna." Mark zweeg even. "Maar ik wou dat je wist dat ik het geprobeerd had."

Wim knikte. Hij wist niet wat hij ermee moest, met die informatie. Ze was tegelijk te veel en te laat en precies op het juiste moment. "Hoe heb je me gevonden?"

"Een klant van mijn café weet iemand bij het taxibedrijf. Hij had gehoord dat er een Wim De Gier reed die al jaren nachtshift deed." Mark grinnikte, klein. "In Antwerpen kent iedereen iemand die iemand kent."

"En dan ben je hier komen staan."

"Ik heb er drie weken over gedaan voor ik de moed had." Hij keek Wim aan. "Dat klinkt dwaas."

"Nee," zei Wim. "Niet dwaas."

Ze naderden zijn flat. Wim bleef staan bij de portiek.

"De anderen," zei hij. "Heb je nog iets gehoord?"

Mark ademde uit. "Lorenzo zit in Genk. Een garage. Twee kinderen. Hij drinkt te veel, heb ik gehoord, maar hij leeft." Een korte stilte. "Luca is een paar jaar geleden gestorven. Leversirrose."

Wim voelde iets krimpen in zijn borst. Luca, met zijn hanenkam en zijn bravoure en zijn eeuwige grijns. Weg.

"En Linda?"

Mark keek hem niet aan. Zijn handen lagen stil. "Ze woont in Gent. Ze heeft een dochter, Anna. Ze werkt in een afkickkliniek, begeleidster. Dat heb ik gehoord via via." Hij zweeg even. "Ze heeft het overleefd, Wim. Ze heeft echt overleefd."

Wim knikte. Zijn ogen brandden, maar hij liet het niet toe. Hij keek naar de portiek, naar zijn eigen spiegelbeeld in het glas van de deur. Een man van middelbare leeftijd in een versleten jack, uitgeput maar staand.

"En Koen?" vroeg hij.

Mark draaide zijn hoofd naar hem toe. Er was iets veranderd in zijn gezicht. "Koen is vrij. Al een jaar of drie. Hij heeft lang gezeten — vijf, zes jaar. Mishandeling, drugshandel." Zijn stem had geen oordeel in zich. "Ik heb gehoord dat hij terug in Antwerpen is."

Wim liet de informatie bezinken. De man in de haven. De tatoeage. Het litteken boven zijn wenkbrauw.

"Ik denk dat ik hem vanavond heb gezien," zei hij.

Mark keek hem aan.

"In de taxi. Aan de Falconrui. Een man die zijn naam wist, die over vroeger sprak." Wim haalde zijn schouders op. "Misschien vergis ik me."

"Misschien niet," zei Mark.

Ze stonden bij de portiek, de ochtend om hen heen, de dag die langzaam vorm aannam.

"Wil je naar boven?" vroeg Wim. "Koffie?"

Mark keek hem aan, verrast. Toen glimlachte hij, een kleine glimlach die Wim herkende van lang geleden, van kraakpanden en nachten en concerten. "Ja," zei hij. "Koffie."

Hoofdstuk 13

Wims flat was klein en sober: een woonkamer met een keuken in de hoek, een slaapkamer, een badkamer die net groot genoeg was. De muren waren wit, de meubels oud maar schoon. Op de vensterbank stond een rij planten die hij verzorgde met een toewijding die hem soms zelf verraste. Op de muur hing één foto: een zwart-witfoto van de Stadswaag uit de jaren zeventig, de kasseien nat, een stel jongeren in leren jassen aan de rand van het beeld, hun gezichten half afgewend.

Rebel, zijn kat, sprong van de vensterbank en begroette hem met een miauw die klonk als een verwijt.

"Ik weet het," zei Wim. "Ik ben laat."

Mark keek naar de kat. "Rebel?"

"Rebel."

Mark grinnikte. "Origineel."

"Vond ik van wel."

Wim zette koffie, de machine gorgelend en dampend in de stille flat. Mark stond bij de foto aan de muur, zijn handen in zijn zakken, zijn hoofd licht schuin.

"Dat zijn wij niet," zei hij, meer als constatering dan als vraag.

"Nee. Gekocht op een rommelmarkt. Maar de sfeer klopt."

"Ja." Mark zweeg een moment. "Ik heb zulke foto's ook gehad. Ik heb ze weggedaan, een tijdje. Na de kliniek. Ik dacht dat ik het verleden weg moest doen."

"Hielp dat?"

"Nee." Mark draaide zich om. "Ik heb ze teruggekregen. Ze zijn nog steeds ergens in een doos." Hij haalde zijn schouders op. "Ik weet niet of ik er nog van wil. Maar ze weggooien voelt ook niet goed."

Wim schonk de koffie in, twee mokken, zwart, en zette ze op de kleine tafel bij het raam. Ze gingen zitten. Buiten gloorde de dag, de eerste zonnestralen rakend aan de dakpannen van de huizen tegenover.

"Ik heb je pijn gedaan," zei Wim, zijn stem laag. "Die avond, met de spuit. Ik heb gezegd dat iedereen me in de steek liet. Terwijl jij er was. Terwijl jij de enige was die er nog was."

Mark zweeg. Zijn handen om de mok.

"Ik weet het," zei hij uiteindelijk. "Maar ik begreep ook dat het niet echt over mij ging. Het ging over alles. Over Linda, over Hilde, over de groep die uiteen was gevallen. Ik was gewoon de dichtstbijzijnde."

"Dat maakt het niet beter."

"Nee. Maar het maakt het begrijpelijk." Mark nam een slok koffie. "Ik was ook niet altijd de persoon die ik had moeten zijn. Ik heb dingen gedaan waarop ik niet trots ben. Ik heb mensen laten vallen omdat ik zelf bezig was met vallen."

Wim knikte. Rebel sprong op zijn schoot en begon te spinnen, haar warmte een verrassend comfort.

"We waren kinderen," zei Wim.

"We waren kinderen die deden alsof ze volwassenen waren," corrigeerde Mark.

"Wat is het verschil?"

Mark dacht er even over na. "Volwassenen weten dat ze het verkeerd kunnen doen. Wij dachten dat we het goed deden terwijl we het verkeerd deden. Dat is het verschil."

Wim keek hem aan. Hij dacht aan de dominee in de gevangenis, aan zijn woorden over verloren worden en verloren zijn. Hij dacht aan Luc in de kliniek, die hem had gevraagd wat hij het meeste miste. Wachten zonder bang te zijn.

"Er is iets wat ik je moet vertellen," zei hij.

"Oké."

"Die man in de haven, die ik heb gezien. Als het Koen is, dan denk ik dat hij me zoekt om iets af te sluiten. Iets recht te zetten." Hij zweeg. "Ik weet niet zeker of ik daar klaar voor ben."

"Je hoeft er niet klaar voor te zijn," zei Mark. "Je hoeft alleen maar aanwezig te zijn."

Wim keek hem aan. De moeheid was er nog, de zware moeheid van een lange nacht, maar daaronder was iets anders. Iets wat hij moeilijk kon benoemen. Een soort vrede, voorzichtig en breekbaar maar aanwezig.

"Oké," zei hij.

"Oké."

Ze dronken hun koffie. De dag groeide om hen heen. Rebel sliep op Wims schoot.

Hoofdstuk 14

Ze gingen samen naar de Stadswaag.

Het was Marks idee, uitgesproken terwijl ze hun tweede koffie dronken in de langzaam opklimende ochtend. "Ik wil het gewoon eens zien. Niet zoals het was. Zoals het is." Wim had geknikt, zijn jas aangetrokken, zijn kat van zijn schoot gelegd. Ze waren de straat op gegaan.

Het plein was rustig op dit vroege uur. Een stel studenten zat op een muurtje bij de fontein, hun stemmen zacht, hun telefoonschermpjes blauw in het ochtendlicht. Een hond liep kriskras over de kasseien. Ergens speelde iemand gitaar — een jongere stem, een nummer dat Wim niet kende maar dat iets vertrouwds had in zijn ritme.

"Cinderella stond daar," zei Mark, zijn hoofd knikkend naar een hoek van het plein waar nu een brasserie zat, zijn terras leeg en nat.

"Ik weet het."

Ze stonden naast elkaar, hun handen in hun zakken, de koude ochtendlucht geurend naar natte steen en verse koffie van een zaak op de hoek die net openging. Wim dacht aan een avond lang geleden, de bas die uit de muren van Cinderella dreunde, Linda die aan de bar stond met haar felrode haar, het gevoel dat niets onmogelijk was.

"Wat doe je met al dat herinneringen?" vroeg Mark.

"Ik draag ze," zei Wim. "Ik heb geprobeerd ze weg te leggen maar dat lukt niet. Dus ik draag ze maar."

"Net als ik."

"Net als jij."

Ze zwegen. De gitarist verderop speelde een akkoord dat bleef hangen in de vochtige lucht.

Wim merkte de man pas op toen die al dichtbij was.

Een man, zijn leeftijd, misschien iets ouder. Grijzend haar, kortgeknipt. Een jas die te licht was voor het weer. Hij liep recht op hen af, zijn stappen beheerst, zijn gezicht uitdrukingsloos op een manier die doelbewust was — de uitdrukingsloosheid

van iemand die zijn gezicht controleert omdat hij niet weet hoe het anders ontvangen zal worden.

Wim wist het meteen.

Koen bleef een meter voor hem staan. Zijn ogen waren dezelfde — die intense, te scherpe blik die alles leek te registreren, alles te wegen. Het litteken boven zijn wenkbrauw was ouder nu, gladder, maar nog steeds zichtbaar, een streep wit in de huid die Wim zich herinnerde van een vechtpartij in De Skipper, lang geleden.

"Wim," zei Koen. Zijn stem was zachter dan vroeger. Niet gefluisterd — gewoon: rustiger. Als een motor die lager toert.

"Koen."

Mark bewoog naast hem — een subtiele verstijving, de schouders iets omhoog. Maar Koen keek Mark aan en schudde nauwelijks merkbaar zijn hoofd. "Geeft niet. Ik ben niet hier voor problemen."

Mark ontspande iets.

"Waarom ben je hier dan?" vroeg Wim.

Koen keek naar de hoek van het plein, naar de plek waar Cinderella had gestaan. Hij zweeg een moment, alsof hij de woorden samenstelde die hij nodig had. Niet improviseerde — samenstelde. Het verschil was voelbaar.

"Ik ben drie jaar geleden vrijgekomen," zei hij ten slotte. "En ik wist dat ik één ding moest doen. Niet meteen. Ik had tijd nodig om mezelf te vinden voor ik naar anderen ging. Maar uiteindelijk."

"Wat dan?"

Koen draaide zijn hoofd naar Wim. Zijn ogen hadden iets wat Wim niet verwacht had: geen woede, geen verwijt, geen schaamte. Alleen: eerlijkheid. De eerlijkheid van iemand die het heeft uitgesteld en nu niet meer kan.

"Zeggen dat het niet jouw schuld was. Linda. Hilde. De manier waarop het liep voor ons allen." Hij zweeg een moment. "We waren allemaal te jong en te koppig om beter te weten. Maar jij liep altijd weg met de schuld. Ik zag dat. Ik deed er niks aan. Ik had er iets aan moeten doen."

Wim opende zijn mond. Sloot hem weer.

"Ik zoek je niet op om van je vergiffenis te vragen," vervolgde Koen. "Dat kun jij me niet geven. Dat is iets wat ik zelf moet vinden." Hij haalde zijn schouders op, bijna jongensachtig voor een moment. "Maar ik wou het je zeggen. Dat ik wist. En dat ik nu anders probeer te leven. Elke dag."

Een lange stilte viel over de drie mannen op het plein. De gitarist speelde een akkoord en stopte, alsof hij ook luisterde. De studenten op het muurtje waren in hun eigen wereld.

Wim keek naar Koen. Hij zag de jaren in zijn gezicht — dezelfde jaren die hij in zijn eigen gezicht had gezien wanneer hij niet oplette voor de spiegel. De vermoeidheid die niet van één nacht was maar van tientallen jaren. De kalmte die er niet altijd was geweest maar die er nu was, hoe fragiel ook.

"Oké," zei Wim uiteindelijk.

Koen knikte. "Oké."

Er was geen handdruk. Geen omhelzing. Geen grote woorden. Ze stonden gewoon een moment op dezelfde plek, drie mannen die allemaal door dezelfde vlammen waren gegaan en er, op verschillende manieren, en met verschillende littekens, doorheen waren gekomen. Dat was genoeg. Soms was dat alles wat er was.

Koen knikte nog eens, naar Mark ditmaal, en liep toen weg. Langzaam, rustig, verdwijnend in de straten die hen alle drie ooit hadden gevormd.

* * *

Het plein

Wim en Mark bleven staan op het Stadswaag-plein, de dag volledig om hen heen nu, de zon boven de daken uit gekomen en de kasseien verlichtend in een goud dat ze 's nachts nooit hadden.

"Hoe voel je je?" vroeg Mark.

Wim dacht er even over na. Niet zoals gewoonlijk — niet het snelle antwoord van iemand die de vraag afdoet. Echt: hoe voelde hij zich?

"Moe," zei hij. "Maar anders moe dan normaal." Hij keek naar de hoek waar Cinderella had gestaan. "Als een moe dat ergens naartoe leidt in plaats van alleen maar weg."

Mark knikte. "Dat is het beste soort moe."

Ze liepen terug door de stad, door smalle straten die ze allebei uit hun hoofd kenden, langs gevels die ze allebei hadden gezien in een ander leven. Ze spraken weinig. Dat was goed.

Bij de Groenplaats gingen ze uiteen. Mark moest naar zijn café, inkopen doen voor de avond. Wim moest slapen.

"De Noot heet het café," zei Mark. "Elke avond open. Als je ooit eens wil langskomen."

"Misschien," zei Wim.

"Misschien is genoeg," zei Mark.

Ze schudden handen. Het voelde juist, die handdruk — niet te groot, niet te klein. Gewoon: een begin.

Hoofdstuk 15

Het weerzien met Linda

Twee uur later, na een korte slaap die dieper was dan hij had verwacht, liep Wim terug naar de centrale aan de Steenborgerweert om zijn taxi in te leveren voor de technische keuring die wekelijks verplicht was. Het was een klusje van een halfuur, normaal vervelend maar vandaag was hij te moe om er iets van te voelen.

Hij trok de deur van het kantoortje achter zich dicht, zijn papieren ingeleverd, zijn sleutels afgegeven, zijn schouders al ontspannen in de verwachting van zijn bed.

"Wim De Gier, verdomme, ben jij het?"

De stem sneed door de ochtendmist, rauw en vertrouwd op een manier die zijn benen deed stoppen alsof zijn voeten plotseling aan de grond geworteld waren.

Hij draaide zich om.

Ze stond bij een lantaarnpaal, een versleten regenjas om haar schouders, haar lange natte haar tegen haar gezicht geplakt, een sigaret bungelend tussen haar vingers. Ze stapte dichterbij, haar ogen vangend in het ochtendlicht, en stak toen haar sigaret in de lucht — een gebaar zo oud en zo vertrouwd dat het hem terugwierp naar de Stadswaag, naar nachten die hij dacht vergeten te zijn.

Het was Linda.

Geen twijfel. Geen vergissing. Haar rode haar was nu dof, korter, met grijze strepen die glinsterden in het licht. Haar gezicht was getekend door lijnen die er vroeger niet waren — lijnen van strijd en overleving en iets wat langzaamaan vrede werd. Maar haar ogen — scherp, bruisend, klaar — waren onmiskenbaar. Die ogen vergat je niet.

"Linda," fluisterde hij, zijn stem schor op een manier die hij niet kon beheersen. "Jij... hoe..."

Ze lachte, een kort, wrang geluid dat toch warmte had. "Ja, ik." Ze nam een trek van haar sigaret. "Je ziet eruit alsof je een geest hebt gezien, Wim."

"Dat is een beetje zo," zei hij.

Ze liepen samen naar een bankje bij de muur van de centrale, de ochtend om hen heen, de stad ontwakend met het gerinkel van trams en de geur van vers brood van een bakkerij verderop. Ze gingen zitten, hun handen in hun zakken, de kou draaglijk maar aanwezig.

"Ik woon terug in Antwerpen," zei Linda. "Al twee jaar. Ik werk bij een kliniek in Berchem. Begeleidster." Ze keek hem aan. "Afkickkliniek."

Wim knikte langzaam.

"Ik heb een dochter," vervolgde ze. "Anna. Ze is zes. Ze woont bij mij." Ze zweeg even. "Ik heb mijn leven gebouwd, Wim. Het heeft tijd gekost en het heeft alles gekost, maar ik heb het gebouwd."

"Dat zie ik," zei hij. En hij meende het. Ze zat rechter dan vroeger, haar hoofd op een manier die vertrouwen uitstraalde, niet de nonchalance van vroeger maar iets soliders.

"Is het goed?" vroeg ze na een korte stilte, haar stem zachter. "Met jou?"

Wim dacht na. Een eerlijk antwoord verdrong de reflex om weg te kijken. "Beter dan lange tijd," zei hij uiteindelijk. "Ik ben clean. Al twintig jaar." Hij zweeg even. "Ik rij 's nachts. Het is eenzaam maar het werkt voor mij."

"En vrienden? Mensen?"

"Nauwelijks." Hij keek haar aan. "Maar vanavond heb ik Mark gezien. En Koen."

Linda's ogen werden iets groter. "Koen."

"In de taxi, eerste. En daarna op de Stadswaag." Wim knikte. "Hij heeft zijn zegje gedaan. Op zijn manier."

"En deed het iets?"

Wim dacht erover na. "Ja," zei hij. "Ik weet nog niet precies wat. Maar ja."

Linda knikte. Ze rookte, haar ogen op de straat gericht. "Ik ben boos op je geweest," zei ze. "Lang. Niet om wat je deed maar om wat je niet deed." Ze keek hem aan. "Jij zag me afglijden. Jij zei dingen, soms. Maar je greep niet in."

"Ik wist niet hoe."

"Ik ook niet," zei ze. "En uiteindelijk was dat ook mijn eigen keuze. Mijn eigen val." Ze zweeg even. "Maar ik was lang boos. En nu ben ik niet meer boos. Alleen nog een beetje verdrietig. Om wat het had kunnen zijn als we toen al beter hadden geweten."

"Ja," zei Wim. "Dat ook."

Ze zaten er een tijdje, zwijgend, de stad om hen heen. Rebel dacht hij aan, thuis, wachtend op zijn bed. Maar hij bleef zitten.

"Ik heb pijn gedaan," zei hij uiteindelijk. Gewoon: de woorden. Zonder uitleg of verdediging.

"Ja," zei Linda. "En ik aan jou. We waren kinderen." Ze gooide haar sigaret weg. "Nu zijn we oud."

Wim lachte, onverwacht, een echt geluid. "Ja."

"Mooier is het niet, maar," zei Linda, en ze glimlachte.

"Nee," beaamde Wim. "Mooier is het niet."

Ze stonden op. Linda deed een stap achteruit, haar ogen nog op hem gericht.

"Pas goed op jezelf, Wim," zei ze. "Je bent er nog. Dat is iets."

"Jij ook," zei hij. "En Anna."

"En Anna." Ze glimlachte. Draaide zich om. Liep weg.

Wim keek haar na tot ze om de hoek verdween, haar regenjas fladderend in de ochtendwind. Linda die weg liep, niet weggezogen door de nacht maar simpelweg weglappend naar haar dag, haar dochter, haar leven.

Dat was iets.

Dat was meer dan iets.

— *wordt vervolgd* —

DEEL VIJF

Na de Nacht

Twee weken later

Hoofdstuk 16

Twee weken later, op een dinsdag, dronk Wim koffie met Mark in een zaak op de Groenplaats. De zon scheen — schuchter, als een gast die niet zeker was of hij welkom was — op de kasseien. Wim was er laat; hij had geslapen tot tien uur, wat voor hem bijna onnatuurlijk was maar aan zijn lichaam had gevoeld als noodzaak.

Mark zat er al, zijn handen om een grote kop koffie, zijn ogen op de mensen die over het plein liepen. Hij keek op toen Wim binnenkwam en knikte — geen groot gebaar, gewoon: ik ben blij dat je er bent.

Ze praatten niet over vroeger. Ze praatten over alledaagse dingen: het nieuws, een film die Mark had gezien, de nieuwe taxipas die Wim had moeten aanvragen bij de gemeente, een proces dat hij al weken had uitgesteld. Mark vertelde dat hij nu ook soms overdag werkte in het café, kleine aanpassingen in de openingsuren na een klacht van een klant. "Je leert het vak," zei hij, zijn schouders ophalend. "Al twintig jaar leer ik het vak."

"Ik ook," zei Wim. "Al twintig jaar les."

Mark grinnikte. "Dat zou een goede titel zijn voor een boek."

"Ik schrijf geen boeken."

"Nee. Maar je zou er een kunnen zijn."

Wim keek hem aan, niet zeker of het een grap was. Maar Mark keek serieus, zijn ogen vriendelijk, zijn toon bedoeld als een compliment.

"Dank je," zei Wim, en hij meende het.

Ze dronken hun koffie. De zon bewoog. Mensen kwamen en gingen op het plein, elk met hun eigen last, hun eigen richting.

Wim miste Linda nog steeds. Hij zou haar waarschijnlijk altijd missen. Maar het missen voelde nu anders — niet als een wond die steeds opnieuw werd opengetrokken, maar als een litteken. Aanwezig. Deel van hem. Niet pijnloos, maar gedragen. Er was een verschil tussen dragen en gesleept worden, en hij was bezig dat verschil te leren.

Hij dacht aan Koen op de Stadswaag, die niet om vergiffenis had gevraagd maar iets complexers had gedaan: hij had erkend. Hij had naam gegeven aan wat hij wist en niet gezegd had. Dat was op zijn eigen manier moed geweest — de moed van iemand die weet dat woorden te laat zijn maar die ze toch uitspreekt, omdat zwijgen erger is.

"Doe je nog een keer mee?" vroeg Mark, zijn mok opheffend. "Nog een koffie?"

Wim keek op zijn horloge. Zijn dienst begon om acht uur 's avonds. Hij had nog de hele middag voor zich, iets wat hem altijd een licht ongemakkelijk gevoel gaf, al die ongestructureerde uren.

"Ja," zei hij. "Doe maar."

Buiten trok een wolk voor de zon en de kasseien werden even grijs. Maar daarna, als een grap van de stad die ook haar beste dag niet had, scheen het weer door. Warm, bijna. Een begin van iets dat hij nog niet kon benoemen maar dat er was.

* * *

Koffie en Rebel

Later die middag, terug in zijn flat, zette Wim een vers kopje koffie en ging hij zitten bij het raam. Rebel sprong op zijn schoot, haar spinnen een zacht geruis dat hij altijd geruststellend had gevonden, de enige echt ongecompliceerde warmte in zijn leven.

Hij keek naar de straat beneden. Mensen liepen voorbij, elk in hun eigen wereld, elk met hun eigen ritme. Een moeder met een kinderwagen. Twee jongens op skatboards. Een oude man die bleef staan voor een etalage en zijn hoofd schuin hield.

Wim dacht aan Anna, Linda's dochter. Zes jaar oud. Een kind dat was opgegroeid met een moeder die gevochten had voor haar leven en het had gewonnen. Een kind die nooit zou weten hoeveel haar bestaan betekende voor mensen die haar niet kenden.

Hij dacht aan de dominee in de gevangenis, zijn rustige stem, zijn onverwoestbare geduld. "Verloren worden en verloren zijn zijn twee verschillende dingen." Hij had dat toen niet volledig begrepen. Nu wel, dacht hij. Of tenminste: hij was er dichterbij.

Hij dacht aan Luc in de kliniek, die hem had gevraagd wat hij het meeste miste. Wachten zonder bang te zijn. Hij was er nog niet. Hij zou misschien nooit helemaal

zijn. Maar het lukte soms — een korte wacht voor een rood licht zonder de adrenaline, een stille rit langs bekende straten zonder het gevoel dat hij wordt achtervolgd door iets wat hij niet kon benoemen.

Dat was vooruitgang.

Rebel miauwde, haar poten masserend tegen zijn dij.

"Ik weet het," zei hij. "Ik weet het."

Hoofdstuk 17

Die avond, op het Sint-Jansplein, wachtte hij zoals altijd.

De verwarming loeide. De stad sliep nog niet. De natriumlampen gooiden hun oranje gloed op de natte kasseien en de Madonna op de hoek hing roerloos, haar stenen gezicht naar de troebele hemel gewend, het kind in haar armen onverstoorbaar.

Wim keek naar haar. Niet zoals vroeger — niet met de vage vermoedheid van iemand die een herinnering aan iets beters bekijkt — maar gewoon: keek naar haar. Een stenen vrouw op een gevel. Verweerd maar staand. Afbrokkelend maar aanwezig.

"Je draagt het al jaren," mompelde hij. "Dat is ook iets waard."

De radio kraakte. Een oproep.

Wim drukte de knop in.

"Begrepen," zei hij. "Ik ga."

Hij startte de motor, de koplampen snijdend door de Antwerpse nacht. De straten lagen voor hem open, leeg en glanzend van de regen, wachtend op wie er nog onderweg was op dit late uur.

Er was altijd iemand.

De taxi gleed vooruit, zijn motor zacht in de stille stad. Ergens speelde een radio, te ver weg om te horen wat het was — alleen een ritme dat door een muur sijpelde, bass en slag, iets oud of iets nieuw, het maakte niet uit. Muziek was muziek. Nacht was nacht.

Wim reed.

En in het rijden was er iets — geen geluk precies, geen vrede precies — maar iets in die richting. Iets wat hij 's ochtends niet altijd meer had maar 's nachts soms vond, als de stad sliep en het hoofd stil werd en de weg voor hem lag als een belofte die hij niet behoefde te begrijpen om te volgen.

Morgen zou Mark er zijn. En de dag daarna misschien ook. En misschien, op een avond die hij nog niet kon zien, zou hij langs De Noot rijden en zou hij de deur openen en naar binnen gaan en koffie drinken aan een bar terwijl de avond om hen heen bruiste.

Misschien.

Maar voor nu: rijden.

De nacht voor hem.

De stad zijn spiegel.

De Madonna op haar hoek, altijd daar.

Epiloog

Wim De Gier rijdt nog steeds.

Niet elke nacht — hij is ouder geworden, zijn lichaam vraagt meer rust dan vroeger, zijn ogen zijn minder scherp in het donker dan twintig jaar geleden. Maar een paar nachten per week zit hij achter het stuur van zijn taxi, zijn verwarming te warm, zijn spiegel nauwgezet afgesteld, zijn ogen scannend over de verlaten straten van Antwerpen.

De stad verandert. Elke nacht zijn er nieuwe gezichten, nieuwe verhalen, nieuwe mensen die van het ene punt naar het andere worden vervoerd en hem meer of minder vertellen over wie ze zijn en wat hen bezighoudt. Wim luistert. Altijd heeft hij geluisterd, ook als hij deed alsof hij niet luisterde.

Mark en hij spreken elkaar nu elke week. Koffie op dinsdag, soms ook op vrijdag. Ze praten over weinig en veel, zoals oude vrienden die de grote dingen al hebben gezegd en nu ruimte hebben voor de kleine.

Linda stuurt hem soms een bericht, kort en praktisch: ze heeft haar rijbewijs gehaald, Anna maakt het goed op school, de kliniek heeft een nieuwe vleugel geopend. Wim antwoordt. Niet altijd meteen, niet altijd uitgebreid, maar hij antwoordt. Dat is nieuw.

Van Koen heeft hij niets meer gehoord. Misschien hoeft dat ook niet. Sommige ontmoetingen zijn eenmalig en toch volledig. Ze zeggen wat ze moeten zeggen en dan zijn ze klaar.

Rebel is ouder geworden, haar springen minder lenig, haar spinnen soms overslaan. Maar ze is er nog, 's morgens op zijn bed als hij thuiskomt, haar warmte een constante die hij niet had verwacht toen hij haar meenam uit het asiel.

Op het Sint-Jansplein hangt de Madonna nog. Verweerd. Brakkelend. Aanwezig.

Wim kijkt naar haar op een manier die langzaamaan is veranderd — niet minder aandachtig, maar anders. Niet het kijken van iemand die een verlies overdenkt, maar het kijken van iemand die herkent: ook jij draagt iets. Ook jij bent er nog.

Dat is genoeg.

Voor nu is dat genoeg.

*

Die ene avond, laat in november, parkeerde hij zijn taxi op zijn vaste plek en stak een sigaret op. De regen tikte zacht op het dak. De stad was leeg en vol tegelijk. Ergens in de verte speelde een radio.

Hij dacht: ik ben er nog.

En voor het eerst in lange tijd was dat niet alleen een vaststelling, maar ook iets wat leek op dankbaarheid.

Verantwoording van de auteur

Dit boek is een fictief verhaal. De stad Antwerpen, haar pleinen en kroegen, haar nacht en haar herinneringen zijn reëel. De personages zijn dat niet.

Sommige plaatsen — De Skipper, Cinderella's Ballroom, het Conscienceplein, de Stadswaag, de Pimms, café Kaasee en Exit in Rotterdam — hebben bestaan of bestaan nog in een of andere vorm. De punkscene die hier wordt opgeroepen is historisch herkenbaar: de Antwerpse punkscene van de jaren zeventig en tachtig was levendig, politiek geladen, en rauw op een manier die de stad heeft gevormd op manieren die niet altijd zichtbaar zijn maar wel voelbaar.

De ontwenningsproblematiek, de gevangenis, de kliniek: deze worden hier beschreven zo dicht bij de werkelijkheid als fictie toelaat. Heroïneverslaving en de weg eruit zijn geen rechte lijnen. Terugval is niet de uitzondering maar de regel. Het feit dat Wim eruit is gekomen is geen verheerlijking van een pad maar een erkenning van wat mogelijk is wanneer het meezit op genoeg fronten tegelijk.

Het boek is geschreven als eerbetoon aan een generatie die opgroeide in de schaduw van economische onzekerheid en culturele opwinding, en die dat verlies en die vreugde meedroeg tot ver in het leven. Aan diegenen die zijn gevallen en zijn opgestaan. Aan diegenen die zijn gevallen en niet meer zijn opgestaan. En aan de taxi's die rijden in de nacht, de chauffeurs die luisteren, en de steden die nooit volledig slapen.

Francis Algoet, 2025

Noot over de Antwerpse punkscene

De Stadswaag was in de jaren zeventig en tachtig inderdaad een epicentrum van alternatief nachtleven in Antwerpen. Clubs zoals Cinderella's Ballroom trokken een generatie jongeren die in de punk, de new wave en de postpunk een taal vonden voor hun frustraties en hun vrijheidsdrang.

Bands als The Kids — opgericht in 1976, met nummers als "Fascist Cops" en "No Monarchy" — waren de vaandeldragers van de Antwerpse scene. Red Zebra, met hun vermenging van punk en new wave, bezette een eigen plek in dat landschap. Hun optredens op de Stadswaag en in kleinere zalen waren de ruggengraat van een subcultuur die leefde in de marges maar sporen naliet die lang na haar glorie tijd nog voelbaar waren.

De drugs, de conflicten met de politie, de heroïne die de jaren tachtig binnensloop in de underground: dat is geen fictie. Veel van wie in die scene leefden hebben dat meegemaakt, direct of via mensen in hun omgeving. Dit boek poogt die realiteit niet te romantiseren maar wel te eren in haar volle complexiteit.

Wie meer wil weten over de Antwerpse punkscene: er zijn documentaires, boeken, en archieven bij onder meer het AMVC Letterenhuis en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience die de herinneringen van die generatie bewaren.

— *einde* —